

פרק 21 מיסוי נאמנויות

נכתב ונערך על ידי שי מויאל, עו"ד ורונית עזר, רו"ח

תוכן עניינים

עמוד	
374	21.1 מבוא.....
374	21.2 נאמנויות - מושגים רלבנטיים.....
376	21.3 סוגיית ההדירות.....
377	21.4 עקרונות מיסוי הנאמנויות.....
377	21.4.1 סוגי נאמנויות כפי שהוגדרו בפקודת מס הכנסה.....
377	21.4.2 אירועי המס הפוטנציאליים בחיי הנאמנות.....
377	21.5 הוראות כלליות לגבי כל סוגי הנאמנויות - חיובה של הכנסת הנאמן במס.....
379	21.6 נאמנות תושבי ישראל.....
384	21.7 נאמנות יוצר תושב חוץ.....
385	21.8 נאמנות נהנה תושב חוץ.....
387	21.9 נאמנות לפי צוואה.....
389	21.10 נאמנות לפי חוק מיסוי מקרקעין.....
389	21.11 נאמנות לפי חוק לעידוד השקעות הון.....
389	21.12 תשלום המס, דיווח וגבייה.....
390	21.13 מסירת הודעות, הצהרות ודיווחים.....
396	21.14 תחולה.....
396	21.15 הסדר מס מוצע לגבי נאמנויות שנוצרו לפני 1.1.2006.....
400	21.16 טבלה מסכמת של סוגי הנאמנויות.....

21. מיסוי נאמנויות

21.1 מבוא

ביום 11.6.2008 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 165), התשס"ח-2008 (להלן: "תיקון 165") המסדיר, בין היתר, את חובות הדיווח, ההודעות, ההצהרות והבקשות הקשורות למיסוי נאמנויות. ביוני 2008 פורסמו גם הטפסים הרלוונטיים באתר האינטרנט של רשות המיסים (ראה פירוט ההודעות בסעיף 21.13 להלן).

תיקון 165 הינו משלים לחקיקת תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה שבמסגרתו הוסף לפקודה פרק רביעי 2 לעניין מיסוי נאמנויות (להלן: "תיקון 147").

אחת ממטרותיו של תיקון 165 הינה להמיר חלק מחובות הגשת הדוחות לחובת הגשת הודעות בלבד, בעיקר לגבי יוצר ונהנה תושבי ישראל. לגבי נאמן בנאמנות, חובת הגשת הדוח תחול רק לגבי נאמנות תושבי ישראל (לרבות נאמנות לפי צוואה הנחשבת לתושבת ישראל) או לגבי נאמנות אחרת שהיתה לה הכנסה או נכס בישראל.

בדומה לתחולתו של תיקון 147, גם תחולתו של תיקון 165 נקבעה ליום 1 בינואר 2006 (אלא אם נאמר במפורש אחרת), והוא יחול גם על נאמנויות שהוקמו לפני יום זה (לגבי נאמנויות כאמור ראה גם את הסדר המס המפורט בסעיף 21.15 להלן).

חשוב לציין כי על מנת לאפשר לציבור הרחב ולמייצגים להיערך בצורה נאותה, דחה מנהל רשות המסים את המועדים להגשת כל הדיווחים הקשורים לנאמנויות והבקשות להסכם מס במתווה שהוצע, וכן המועד להגשת דוח שנתי לשנות המס 2006, 2007 ו-2008 למי שחייב בהגשתם בשל הוספת פרק מיסוי הנאמנויות ובשל פרק זה בלבד עד ליום 31.12.2009.

נוכח לסיום כי קביעת כללי מיסוי הנאמנויות במסגרת תיקון 147 וכן תיקון 165 הינם מהלך משלים לרפורמה שהחלה בשנת 2003, להחלת מיסוי פרסונאלי על תושבי ישראל ולהמשך החלת המיסוי הטריטוריאלי על תושבי חוץ.

עד לתיקון 147 לא כללה פקודת מס הכנסה התייחסות ספציפית לנושא הנאמנויות ולפיכך, חלה אי בהירות בכל הקשור למיסוי נאמנויות. על אף האמור, הובהר כי פרק הנאמנויות החדש אינו מונע ואינו פוגע בכל טענה בנוגע למיסוי אירועי מס והכנסות הכרוכים בנאמנויות שאירעו, או הופקו, עד לתחילת התיקון, קרי עד ליום 31.12.2005.

21.2 נאמנויות - מושגים רלבנטיים

להלן יובאו בתמצית מושגים רלבנטיים לנושא מיסוי הנאמנויות:

נאמנות (Trust) - מרכיבי הנאמנות, לפי הגדרתם בסעיף 75ג:

1. הסדר שעל פיו מחזיק נאמן בנכסי הנאמן לטובת נהנה.
2. הסדר כאמור יכול שנעשה בישראל או מחוץ לישראל.
3. הסדר כאמור ייחשב לנאמנות בין אם הוא מוגדר על פי הדין החל עליו כנאמנות ובין אם הוא מוגדר אחרת.

נאמן (Trustee) - אדם שהוקנו לו נכסים או הכנסות מנכסים, או שהוא מחזיק בנכסים בנאמנות.

נכסי הנאמן - נכסים שהוקנו לנאמן או שנרכשו או התקבלו על ידו.

נהנה (Beneficiary) - מי שזכאי ליהנות מנכסי הנאמן או מהכנסת הנאמן, במישרין או בעקיפין.

יראו כנהנה גם את אלה :

1. מי שיהיה זכאי להיות נהנה כאמור בהתקיים תנאי או בהגיע מועד שנקבע במסמכי הנאמנות; יחד עם זאת, במקרה בו זכויותיו של נהנה מותנות בפטירתו של היוצר או של נהנה אחר, לא יראו בו נהנה כל עוד היוצר או הנהנה האחר עודו בחיים;
2. נהנה שטרם נולד;
3. נהנה בעקיפין באמצעות שרשרת נאמנויות;
4. מי שמחזיק בסוג כלשהו של אמצעי שליטה, במישרין או בעקיפין, בנהנה שהוא חבר בני אדם שאינו מוסד ציבור.

יוצר (Settlor, Grantor) - אדם שהקנה לנאמן נכס, במישרין או בעקיפין.

יראו כיוצר גם את אלה :

- (1) מי שהיה "בעל מניות מהותי"¹, בחבר בני-אדם במועד שבו חבר בני-אדם הקנה לנאמן את הנכס;
- (2) מי שהחזיק בסוג כלשהו של אמצעי שליטה, בחבר בני-אדם במועד שבו חבר בני-אדם הקנה לנאמן את הנכס, והוא או קרובו הם נהנים באותה נאמנות;
- (3) במקרה בו נאמן הקנה נכס או הכנסה לנאמן אחר לאחר שנפטר אחרון היוצרים, או במקרה בו שונו הנהנים בנאמנות בלי שניתנה על כך הוראה במסמכי הנאמנות, יראו גם את הנהנה כיוצר בנאמנות שלפיה פועל הנאמן האחר, או בנאמנות שבה שונו הנהנים כאמור, לפי העניין אלא אם הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה שלנהנה לא היתה כל השפעה על הקניה כאמור או על חילופי הנהנים;
- (4) במקרה בו לנהנה יש יכולת לשלוט או להשפיע, על אופן ניהול הנאמנות, על נכסי הנאמן, על קביעת הנהנים שלא מכוח קביעה של היוצר, על מינוי הנאמנים או על החלפתם, או על חלוקת נכסי הנאמן או הכנסת הנאמן לנהנים, יראו גם את הנהנה כיוצר;
- (5) במקרה בו לנאמן בנאמנות יוצר תושב חוץ הוקנה נכס שמקורו בנכס שהועבר מתושב ישראל שהוא או קרובו הוא תושב ישראל נהנה בנאמנות, יראו את תושב ישראל כיוצר באותה נאמנות.

הקניה - העברת נכס לנאמן בנאמנות, בלא תמורה.

הכנסת הנאמן - הכנסה שהופקה או שנצמחה מנכסי הנאמן.

חלוקה - מרכיבי החלוקה :

1. העברה של נכס או הכנסה על ידי הנאמן.
  2. העברה כאמור הינה לנהנה או לטובתו.
  3. העברה כאמור נעשית במהלך קיומה של הנאמנות או בשל סיומה.
- נכס - כל רכוש, בין מקרקעין ובין מיטלטלין, וכן כל זכות או טובת הנאה ראויות או מוחזקות, והכל בין שהם בישראל ובין שהם מחוץ לישראל.**
- תושב חוץ - לעניין יוצר - לרבות יוצר שבמועד פטירתו היה תושב חוץ.**

¹ כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה.

תושב ישראל - לרבות אזרח ישראלי שהוא תושב אזור, ולעניין יוצר לרבות יוצר שבמועד פטירתו היה תושב ישראל או אזרח ישראלי כאמור.

מגן הנאמנות (Protector) - מי שלפי מסמכי הנאמנות יש לו סמכות למנות את הנאמן או לפטרו, לתת לנאמן הוראות, או שאישורו נדרש לפעולות של הנאמן.

21.3 סוגיית ההדירות

נאמנות הדירה (Revocable Trust)

תנאי בסיסי לנאמנות הוא כי הבעלות בנכסים עוברת מהיוצר לנאמן וההנאה הכלכלית מהנכס ופירותיו מועברת לנהנים.

במקרים בהם יוצר הנאמנות או הנהנה שומרים לעצמם שליטה/השפעה בצורה כלשהי על הנכסים ועל אופן ניהולם, תחשב הנאמנות כנאמנות הדירה.

לפיכך, במקרה של נאמנות שבה לאחר מסירת כתב הנאמנות לנאמן, עדיין נותר בידי היוצר כח להשפיע על פעולות הנאמן (הכח מוגדר לרוב כשליטת היוצר או יכולתו להשיג שליטה בנכסים שהעביר לנאמנות או בפירותיהם) נהוג לראות את הנאמנות כהדירה.

מהגדרת הפקודה, עולה כי נאמנות הדירה הינה, בין היתר, נאמנות שמתקיים בה לפחות אחד מאלה:

- קיימת אפשרות לביטול או להעברה או להחזרה של נכס או הכנסה, ליוצר או לבן זוגו, במישרין או בעקיפין;
  - היוצר או בן זוגו הינו נהנה, או שהיוצר או בן זוגו יכול להפוך לנהנה;
  - יש בה נהנה שהוא חבר בני-אדם ש-10% או יותר מאמצעי השליטה בו מוחזקים על ידי היוצר, במישרין או בעקיפין;
  - אחד הנהנים הינו ילדו של היוצר שבשנת המס טרם מלאו לו 18 שנים, או שקיימת אפשרות להעביר נכס או הכנסה לילדו כאמור, במישרין או בעקיפין, ובלבד שהיוצר או בן זוגו עודו בחיים;
  - הנאמן הוא היוצר;
  - הנאמן הוא קרובו של היוצר, אלא אם הוכחו תנאים מסויימים;
  - ליוצר או לקרובו היכולת לכוון את פעילות הנאמן או לתת לו הוראות בעניין אופן ניהול הנאמנות, נכסיה, חלוקת הכנסותיה ונושאים מהותיים אחרים;
  - זהות אחד הנהנים אינה ידועה או שזהותו של בעל מניות בנהנה שהוא חבר בני-אדם אינה ידועה, אלא אם כן, הוכחו תנאים מסויימים;
  - הנהנים הוחלפו או נוספו מבלי שניתנה על כך הוראה במסמכי הנאמנות;
  - לא נמסר תצהיר מאושר כדין בטופס 141 ובמועד שקבע המנהל לעניין "נאמנות בלתי הדירה" (ראה להלן).
- פרט למקרים המוזכרים לעיל, הוגדרו בפקודה נסיבות מסוימות ואף מקרים נוספים לעניין הנאמנות ההדירה, לפי העניין.

נאמנות בלתי הדירה (Irrevocable Trust)

ההגדרה הינה שיורית, כלומר מדובר בנאמנות אשר אינה עונה לקריטריונים של "נאמנות הדירה" כפי שהוגדרו בפקודה, ובלבד שנמסר לפקיד השומה תצהיר מאושר כדין של יוצר הנאמנות ושל הנאמן על היותה נאמנות בלתי הדירה, בטופס 141 ובמועד שקבע המנהל.

21.4 עקרונות מיסוי הנאמנויות

21.4.1 סוגי נאמנויות כפי שהוגדרו בפקודת מס הכנסה

הסדרי המס נקבעו בהתאם לסיווג הנאמנות, כמפורט להלן:

1. נאמנות תושבי ישראל;
2. נאמנות יוצר תושב חוץ;
3. נאמנות נהנה תושב חוץ;
4. נאמנות על פי צוואה.

21.4.2 אירועי המס הפוטנציאליים בחיי הנאמנות

ישנם מספר "אירועי מס" פוטנציאליים בחיי הנאמנות הדורשים התייחסות, כמפורט להלן:

1. מועד ההקניה לנאמנות;
2. מועד צמיחת הרווחים;
3. מועד חלוקת הרווחים ו/או הנכסים;
4. פירוק ו/או סיום חיי הנאמנות.

21.5 הוראות כלליות לגבי כל סוגי הנאמנויות - חיובה של הכנסת הנאמן במס

1. בר השומה ובר החיוב במס

ככלל, הנאמן הוא זה שיהיה בר השומה ובר החיוב במס בשל הכנסת הנאמן ובשל פעולות בנכסי הנאמן.

יחד עם זאת, נקבעו מספר חריגים אשר בהתקיימם, בר החיוב ובר השומה יהיה היוצר או הנהנה. ראה החריגים בסעיפים הרלוונטיים להלן.

2. ייחוס הכנסת הנאמן

לכל סוג נאמנות נקבע באופן ספציפי האם יראו את הכנסת הנאמן כהכנסת היוצר או כהכנסת הנהנה.

3. קביעת הכנסת הנאמן

הכנסת הנאמן או הכנסתו החייבת תיקבע על פי הוראות הפקודה.

האמור יחול גם אם הנאמן הוא תושב חוץ וגם אם הנאמנות היא על פי דין זר או שחלות עליה הוראות דין זר.

4. דיווח

על הנאמן יחולו הוראות כל דין לעניין דיווח בשל הכנסת הנאמן ובשל נכסי הנאמן, אלא אם נאמר בפרק מיסוי הנאמנויות בפקודה במפורש אחרת.

5. קיזוז הפסדים

הפסדים שהיו לנאמן - הפסדים כאמור אינם ניתנים לקיזוז מהכנסתו של היוצר או של הנהנה והמס החל על הכנסת הנאמן אינו ניתן לקיזוז כנגד המס החל על הכנסות היוצר או הנהנה, אלא אם כן נאמר אחרת.

הפסדי היוצר או הנהנה - הפסדי היוצר או הנהנה אינם ניתנים לקיזוז כנגד הכנסת הנאמן, והמס החל על הכנסת היוצר והנהנה אינו ניתן לקיזוז כנגד המס החל על הכנסת הנאמן, אלא אם כן נאמר אחרת.

6. חישוב רווח הון בגין מכירת נכס על ידי נאמן; חישוב פחת בשל נכס בידי נאמן

כאשר נאמן מוכר נכס אשר:

1. הנכס הוקנה לו ללא תמורה.

2. הקנייתו היתה פטורה ממס או לא היתה חייבת במס.

אזי לצורך חישוב רווח הון במכירה, וכן לצורך חישוב הפחת בשל נכס כאמור - ייקבע המחיר המקורי של הנכס, יתרת המחיר המקורי ויום הרכישה של הנכס, כפי שהיו בידי היוצר וסכום הפחת יהיה הסכום שהיוצר היה רשאי לנכות בשל אותו נכס.

7. סיום הנאמנות

בעת סיום הנאמנות:

1. לעניין סיווג הפסדי הנאמן למקור ההכנסה - הסיווג ייעשה בהתאם לסיווגם בידי הנאמן.

2. לעניין הפסדי הנאמן המועברים משנות מס קודמות - יראו אותם כהפסדים מועברים של היוצר או של הנהנה, לפי העניין.

3. לעניין חישוב רווח ההון בידי נהנה שחולק לו נכס, ולצורך חישוב הפחת בשל הנכס - יראו את מחירו המקורי של הנכס, את יתרת מחירו המקורי, ואת יום רכישתו, כפי שהיו בידי הנאמן, וסכום הפחת יהיה הסכום שרשאי היה הנאמן לנכות בשל אותו נכס.

8. הקניה בידי חבר בני-אדם

כאשר חבר בני-אדם מקנה נכס לנאמן, אזי על פי סעיף 75ג:

1. יראו את ההקניה כמכירה לעניין הוראות הפקודה;

2. יראו את הנכס שהוקנה כדיבדנד שחולק לבעלי המניות היחידים המחזיקים בזכויות באותו חבר בני-אדם, במישרין או בעקיפין.

3. בעל מניות מהותי, במישרין או בעקיפין, בחבר בני-האדם שהקנה את הנכס לנאמן, עשוי להיחשב גם הוא ל"יוצר".

21.6 נאמנות תושבי ישראל

1. זהות היוצר וזהות הנהנה

ישנן שתי אפשרויות לסיווג נאמנות כנאמנות תושבי ישראל:

אפשרות א'

במועד יצירתה - יוצר אחד לפחות ונהנה אחד לפחות בה היו תושבי ישראל.

וגם

בשנת המס - יוצר אחד לפחות או נהנה אחד לפחות בה הינו תושב ישראל.

אפשרות ב' - אפשרות שיורית

נאמנות שאינה נאמנות יוצר תושב חוץ ואינה נאמנות נהנה תושב חוץ.

הנרות

- על אף האמור לעיל, לא יראו נאמנות לפי צוואה כנאמנות תושבי ישראל.
- נאמנות תיחשב כנאמנות תושבי ישראל בין אם היא נאמנות הדירה ובין אם היא נאמנות בלתי הדירה.

2. קביעת תוצאות המיסוי

בנאמנות מסוג זה, יראו את נכסי והכנסות הנאמנות כנכסי והכנסות היוצר², בהקשר זה יראו את הכנסת הנאמן כהכנסתו של יחיד תושב ישראל ואת נכסי הנאמן כנכסים של יחיד תושב ישראל.

תוצאות המיסוי תיקבענה בהתאם לתושבות היוצר, כמפורט בשלבי המיסוי הבאים:

א. שלב הקניית נכסים מאת היוצר לנאמנות

על ידי יוצר יחיד

ההקניה לא תיחשב כמכירה לעניין הוראות חלק ה' לפקודה.

על-ידי יוצר חברה

כאמור בסעיף 21.5(8) לעיל, יראו העברה כאמור כמכירת הנכסים המועברים על ידי החברה וקבלתם בידי בעלי המניות כדיבידנד.

ב. שלב צמיחת רווחים בידי הנאמנות

הכנסת הנאמן תחויב במס בשנת המס שבה הופקה או נצמחה.

ב1. כללי

ככלל, מאחר ורואים את הכנסת הנאמן כהכנסתו של יוצר שהינו יחיד תושב ישראל, הרי שהמס יחול על הכנסות הנאמנות שמקורן בישראל או מחוץ לישראל.

² בנסיבות מסוימות יראו את נכסי והכנסות הנאמנות כנכסי והכנסות הנהנה, ראה החריג בסעיף ה(2) להלן.

שיעור המס שבו תחויב הכנסת הנאמן הוא שיעור המס המירבי שנקבע בסעיף 121 לפקודה (שיעור המס החל על יחידים), לרבות שיעורי מס מיוחדים על הכנסות ספציפיות (כגון ריבית, הכנסות שכירות וכדומה) וללא התחשבות בניכויים, זיכויים וקיצבאות מכח הוראות הפרק השלישי בחלק ג לפקודה, הטבות מס ליישובים לפי סעיף 11 לפקודה, וכן ללא פטורים הניתנים להכנסות המוגבלות בתקרה.

אם הנאמנות היתה לנאמנות תושבי ישראל לאחר שיוצר אחד בה היה לתושב ישראל לראשונה, לתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר - אזי יחולו על הכנסת הנאמן ההטבות המוקנות בפקודה לתושב ישראל לראשונה ולתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר בסעיפים 14(א) או 16(ג), 97(ב) או (ב3), לפי העניין.

בהתאם לעמדת רשות המיסים מיום 26.10.2009 נאמן בנאמנות תושבי ישראל או בנאמנות לפי צוואה שנחשבת לתושבת ישראל, שהפיק או שנצמחו לו הכנסות מחוץ לישראל, אמור לדווח על אותן הכנסות חוץ כשהן מתורגמות לש"ח לפי כללי מס הכנסה (המרה לשקלים חדשים של סכומים שמקורם מחוץ לישראל) התשס"ד-2003 (להלן: "כללי ההמרה"). ביחס לדוחות השנתיים לשנים 2006-2009, בשל הקושי הכרוך בתרגום בדיעבד של פעולות ועסקאות בשנים הללו, הוחלט לאפשר לנאמנים להגיש את הדוחות האמורים כשכל הכנסות החוץ הכלולות בהם מתורגמות לפי השער היציג של המטבע הרלוונטי בתום שנת המס בלבד. מודגש כי הדוח השנתי לשנת 2010 ואילך יוגש בהתאם לדין הרגיל הקבוע בפקודה ובתקנות מכוחה, לרבות בהתאם לכללי ההמרה.

22. תקנות הייעוד – חיוב חלק מהכנסת הנאמן במס כאילו הופקה על ידי נהנה תושב חוץ

כפי שהוסבר לעיל, נאמנות תושבי ישראל כפופה למיסוי בישראל על כלל הכנסותיה בעת שהן מופקות, ובכלל זה גם ההכנסות המיוחסות לנהנה תושב חוץ אשר יתכן כי היו פטורות בידי אדם היה מפיק אותן ישירות.

על מנת להקל על נהנים תושבי חוץ בהקשר זה, הותקנו תקנות מס הכנסה (ייעוד הכנסה לנהנה יחיד תושב חוץ וקביעת רווח הון בנאמנות מיועדת), התשס"ח-2008 (לעיל ולהלן: "תקנות הייעוד" או "התקנות").

להלן נפרט את הוראות התקנות בתמצית:

התקנות מתייחסות לנאמנות שבה שיעור מהכנסת הנאמן ו/או מנכסי הנאמן מיועד ל"נהנה מיועד" שהינו יחיד תושב חוץ בנאמנות תושבי ישראל או בנאמנות לפי צוואה, והכל בתנאים ובהגדרות שנקבעו. בהתקיים האמור בתקנות, ניתן לבצע שינוי באופן חישוב המס בשלב צמיחת הרווחים, כך שכאשר מדובר בהכנסה המיועדת (לרבות נכס המיועד) לנהנה תושב חוץ, אזי חישוב המס ייעשה כאילו אותו נהנה תושב חוץ, ולא היוצר, הוא שהפיק את ההכנסה המיועדת (או מכר את הנכס המיועד) במישרין.

חישוב המס החל על הכנסה המיועדת לנהנה מיועד (לרבות רווח הון ממכירת נכס מיועד) יהיה כאילו מדובר בהכנסתו של הנהנה המיועד (ולא של היוצר), ובהתאמה ייוחסו גם ניכויים והוצאות שהוצאו בשל הכנסת הנאמן על פי חלקו של הנהנה המיועד.

על מנת ליהנות מחישוב כאמור, נדרש, בין היתר, כי הנאמן ימסור הודעה לפקיד השומה שבה הוא מצהיר כי הנאמנות היא נאמנות מיועדת וכי הוא מבקש שבחישוב הכנסתו יחולו הוראות תקנות הייעוד. שנת המס שבה יחל החישוב האמור ("שנת התחילה") הינה שנת המס שלאחר שנת המס שבה מסר הנאמן הודעה כאמור (למעט כאשר מדובר בנאמנות שמסרה את ההודעה בתוך שלושה חודשים ממועד הקמתה ואז שנת התחילה שלה הינה אותה שנת מס-שנת ההקמה).

על מנת שיהיה ניתן לבצע ייחוס בין הרווח שמיוחס לתקופה שטרם שנת התחילה (שבה ההכנסות והנכסים המיועדים ממוסים כהכנסת היוצר) לבין הרווח המיוחס לתקופה של שנת התחילה ואילך (שבה ההכנסות והנכסים המיועדים ממוסים כהכנסת הנהנה המיועד) יראו את הנאמן ככזה שבצע מכירה רעיונית של הנכסים המיועדים ביום ה-31.12 לשנה שקדמה לשנת התחילה, כלומר יראו את הנאמן כאילו בתאריך זה הוא מכר ורכש מחדש את אותם נכסים מיועדים ותחול

חבות במס כאילו באותו מועד נמכרו הנכסים על ידי היוצר (הוראות חלק ה' לפקודה יחולו על מכירת הנכסים כאמור). תשלום המס על המכירה הרעיונית כאמור, מהווה תנאי סף להחלת התקנות.

יש לשים לב כי כתוצאה מהחלת התקנות הרי שמשנת התחילה ואילך, כל הקניה לנאמנות של נכס אשר מיועד לנהנה המיועד תחשב כמכירה על ידי היוצר והמס יחושב כאילו בוצעה מכירה ישירות מהיוצר לאותו נהנה מיועד. כמו כן משנת התחילה ואילך, נכסים מיועדים שימכרו על ידי הנאמן יראו אותם כאילו נמכרו על ידי הנהנה המיועד ויחושב מס על רווח ההון בהתאם.

יודגש כי על מנת למנוע מצב של שימוש לרעה בתקנות, נקבעו גם הוראות שלפיהן אם בפועל הנאמן חילק לנהנה המיועד סכומים אשר נמוכים משיעור חלקו של אותו נהנה, אזי תחול סנקציה בדמות הוספת אותה "הכנסה נוספת" להכנסת הנאמן אשר תחייב במס בשיעור של 70% ללא זכות קיזוז, פטור או הקלה.

ככלל, התקנות יחולו רק על "נאמנות מוטבת" כהגדרתה בתקנות קביעת השומה (ראה פירוט בסעיף 2ג להלן), כאשר באופן כללי מדובר בעיקר על נאמנויות בלתי הדירות.

תחולת התקנות הינה על הכנסות הנאמן שהופקו או נצמחו החל ביום 1.1.2006 והן יחולו גם על נאמנויות שהוקמו לפני המועד האמור, והכל בכפוף לסייגים המנויים בתקנות.

נציין לסיום כי הודעה שהיה צריך להגיש לפי תקנות הייעוד לפני מועד פרסומן, תוגש כאמור עד ליום 31.12.09 (בהתאם לדחייה שניתנה על ידי מנהל רשות המיסים ופורטה לעיל), ואולם שנת התחילה לא תהא קודמת לשנת המס 2006.

ג. שלב חלוקת נכסי הנאמנות

1. כללי

ככלל, חלוקת נכס מהנאמנות תהיה חייבת או פטורה ממס לעניין הוראות חלק ה' לפקודה, כפי שהיה אילו היה הנכס מועבר מהיוצר לנהנה במישרין, כלומר חלוקה של נכס מהנאמנות לנהנה תהא פטורה ממס או תחוייב במס (לדוגמא אם תעמוד בתנאי סעיף 97(א)(5) - מתנה לקרוב או העברה לתושב חוץ, בהתאמה), **כאילו היתה העברה של נכסים מתושב ישראל לנהנה במישרין.**

לעניין זה, יראו את היוצר כתושב ישראל, גם אם במועד החלוקה היה תושב חוץ.

במקרה בו היו בנאמנות מספר יוצרים, והעברה לפחות מאחד מהם לנהנה היתה מחויבת במס אילו היתה נעשית במישרין, תחוייב החלוקה במס.

2. תקנות קביעת השומה – חיוב חלוקת סכומים המיוחסים לנהנה תושב חוץ

על מנת להקל על נהנים תושבי חוץ, ובד בבד עם התקנת תקנות הייעוד (המפורטות בסעיף 2ב לעיל), הותקנו גם **תקנות מס הכנסה (הוראות לעניין תיקון שומת הכנסת הנאמן וקביעת רווח הון בידי בעקבות חלוקה לנהנה תושב חוץ), התשס"ח-2008** (להלן: "תקנות קביעת שומה" או "התקנות").

להלן נפרט את הוראות התקנות בתמצית:

להבדיל מתקנות הייעוד אשר מאפשרות שינוי בחישוב המס "באופן שוטף" בשלב צמיחת הרווחים, הרי שתקנות קביעת השומה מאפשרות לבצע שינוי בחישוב המס "בדיעבד" בשלב חלוקת הכסף לנהנים הזרים. על פי תקנות קביעת השומה, בשנה שבה חולק כסף לנהנה תושב חוץ, יראו את הסכום המיוחס לנהנה תושב החוץ (כהגדרת סכום זה בתקנות) כהכנסה של הנהנה תושב החוץ ולא של היוצר.

בתקנות נקבע כיצד יש לבצע את חישוב המס ולחלק את הסכום המיוחס לתושב החוץ בין שנת המס שבה בוצעה החלוקה לבין עד ארבע שנים שקדמו לה (אבל בכל מקרה רק החל משנת 2006). המשמעות הינה כי בשנים אלה יבוצע תיקון בשומת המס שבוצעה לגבי הכנסת הנאמן אשר כללה

גם את הסכומים המיוחסים לנהנה תושב החוץ ומוסתה בהתאם, וזאת גם אם מדובר בשומה סופית.

על מנת להנות מחישוב כאמור, נדרש, בין היתר, כי הנאמן יבקש במסגרת הדוח השנתי לשנת המס שבה היתה חלוקה שיחולו תקנות אלה בקביעת ההכנסה החייבת.

בדומה לתקנות הייעוד, יראו את הנאמן ככזה שביצע מכירה רעיונית של נכסי הנאמנות ביום ה-31.12 לשנה שקדמה לשנת המס שבה היתה החלוקה הראשונה, כלומר יראו את הנאמן כאילו בתאריך זה הוא מכר ורכש מחדש את אותם נכסים ותחול חבות במס כאילו באותו מועד נמכרו הנכסים על ידי היוצר (הוראות חלק ה' לפקודה יחולו על מכירת הנכסים כאמור). תשלום המס על המכירה הרעיונית כאמור, מהווה תנאי סף להחלת התקנות. כמו כן, כתוצאה מהחלת התקנות הרי שלאחר הבקשה להחלת התקנות, כל הקניה לנאמנות תחשב כמכירה על ידי היוצר והמס יחושב כאילו בוצעה מכירה ישירות מהיוצר לאותו נהנה תושב חוץ.

יודגש כי על מנת למנוע מצב של הטבת יתר, נקבעו גם הוראות שלפיהן אם בפועל הסכום המיוחס לנהנה תושב החוץ נמוך מכלל הכנסת הנאמן בשנת מס מסוימת, אזי ייוחס באותה השנה לנהנה תושב החוץ חלק נוסף מהכנסת הנאמן.

ככלל, התקנות יחולו רק על "נאמנות מוטבת" כהגדרתה בתקנות קביעת השומה, כאשר באופן כללי מדובר בעיקר על נאמנויות בלתי הדירות.

תחולת התקנות הינה על הכנסות הנאמן שהופקו או נצמחו החל ביום 1.1.2006 והן יחולו גם על נאמנויות שהוקמו לפני המועד האמור, והכל בכפוף לסייגים המנויים בתקנות.

יצויין כי לשם מניעת כפל הטבות, נאמן אשר יבחר בהחלת תקנות הייעוד, לא יחולו לגביו, החל בשנת התחילה, תקנות קביעת השומה.

ד. חלוקה לנהנים לאחר סיום הנאמנות

אם לאחר שהסתיימה נאמנות תושבי ישראל, ולאחר חלוקת נכסיה, נותרו בה הפסדים שלא קוזזו, ואשר אילו היו רווחים, היו מתחייבים במס בישראל, ייחשבו הפסדים אלו כהפסדיו של היוצר.

במקרה בו היו בנאמנות מספר יוצרים, יחושב חלק יחסי בהפסדים כהפסדו של כל אחד מהיוצרים, בהתאם לשווי הנכסים שהוקנו לנאמן כפי שהיה בעת ההקניה.

ה. חריגים

(1) נאמנות הדירה שבה יוצר אחד בלבד שהוא תושב ישראל

בנאמנות תושבי ישראל שהיא נאמנות הדירה שבה יוצר אחד בלבד שהוא תושב ישראל, יכולים היוצר והנאמן להודיע על בחירתם כי בר השומה ובר החיוב במס בשל הכנסת הנאמן יהיה היוצר. כאשר לעניין זה יראו יוצר ובן זוגו כיוצר אחד ובלבד שבן זוגו הוא תושב ישראל.

במקרה זה לא תחול ההוראה לפיה הכנסת הנאמן תחויב בשיעור המס המירבי החל על יחיד תושב ישראל כאמור בסעיף ב' לעיל.

את הבקשה בטופס 148 יש להגיש לפקיד השומה יחד עם הדוח לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס שבה נוצרה הנאמנות.

כל עוד היוצר בחיים והוא תושב ישראל, לא ניתן לחזור מהבקשה.

ההוראות אשר נקבעו במסגרת חריג זה יחולו כל עוד היוצר הוא תושב ישראל.

(2) נאמנות בלתי הדירה שהכנסת הנאמן חולקה לנהנה תושב ישראל

כאשר מדובר בנאמנות בלתי הדירה, והכנסת הנאמן חולקה לנהנה תושב ישראל, אזי **יראו את הכנסת הנאמן כהכנסת הנהנה**, ולא תחול ההוראה לפיה הכנסת הנאמן תחויב בשיעור המס המירבי החל על יחיד תושב ישראל כאמור בסעיף ב' לעיל וכן יתר תוצאות המיסוי ישתנו בהתאם, בכפוף להתקיימות כל התנאים הבאים:

- החלוקה נעשתה לפני תום ששה חודשים מסוף שנת המס שבה הופקה ההכנסה או נצמחה, או עד מועד הגשת הדוח לשנת המס האמורה, לפי המוקדם.
- ההכנסה נכללה בדוח שהגיש הנאמן לפי סעיף 131 לפקודה כהכנסה שחולקה ולא הובאה בחשבון בחישוב הכנסת הנאמן או הכנסתו החייבת.
- ההכנסה נכללה בדוח שהגיש הנהנה לפי סעיף 131 לפקודה לאותה שנת מס.
- הנאמן והנהנה צירפו לדוח שהגישו לפי שני התנאים האחרונים לעיל, לפי העניין, הודעה בטופס 142 על החלוקה ועל בחירתם שיראו את הכנסת הנאמן שחולקה, כהכנסת הנהנה.

(3) בחירה ב"יוצר מייצג" כבר השומה ובר החיוב

על אף העקרון כי **הנאמן** הוא בר השומה ובר החיוב במס, ועל מנת לסייע בידי נאמנים תושבי חוץ, נקבע במסגרת תיקון 165, כי בנאמנות תושבי ישראל, אשר **אין בה נאמן תושב ישראל**, בר השומה ובר החיוב במס יהיה יוצר תושב ישראל "**היוצר המייצג**", והכל בהתקיים הנסיבות המנויות בסעיף 75ז(ח), וביניהן:

- הנאמן הודיע על בחירתו בהחלת הוראות סעיף זה והצהיר כי הוא מתחייב למסור ליוצר המייצג כל מידע הנדרש לו כדי להגיע לידיעה מלאה בדבר הכנסות הנאמן או נכסי הנאמן.
- לגבי נאמנות תושבי ישראל – כל היוצרים, לרבות היוצר המייצג, הודיעו על בחירתם ביוצר המייצג כבר השומה ובר החיוב ובהחלת הוראות סעיף זה.
- הודעות הנאמן והיוצרים תוגשנה בטופס 144 במסגרת הדוח השנתי המוגש על ידי היוצר המייצג לשנת המס הראשונה שבה בחרו הנאמן וכל היוצרים בהחלת הוראות סעיף זה.
- לא ניתן לחזור מבחירת היוצר המייצג כל עוד הוא בחיים והוא תושב ישראל ואין נאמן תושב ישראל בנאמנות.

3. שינוי תושבות היוצר

אם היוצר חדל להיות תושב ישראל - עדיין יראו את הנאמנות כנאמנות תושבי ישראל, ויראו את הכנסת ונכסי הנאמן כהכנסתו ונכסיו של יחיד תושב ישראל.

הוראות סעיף 100א לפקודה לא יחולו לגבי נאמנות תושבי ישראל ביום שבו חדל היוצר להיות תושב ישראל, כל עוד הנאמנות היא נאמנות תושבי ישראל.

4. נאמנות שחדלה להיות נאמנות תושבי ישראל ושינוי סוג הנאמנות

נאמנות תחדל להיות נאמנות תושבי ישראל החל במועד שלא התקיימו בה התנאים שפורטו בסעיף 1 לעיל (להלן: "**יום הסיום**").

נאמנות תושבי ישראל שהפכה לנאמנות נהנה תושב חוץ - יראו לעניין הוראות חלק ה' לפקודה, את נכסי הנאמן כאילו נמכרו ביום הסיום לתושב חוץ.

נאמנות תושבי ישראל שהפכה לנאמנות יוצר תושב חוץ - יחולו הוראות סעיף 100א (תבוצע "מכירה רעיונית" של נכסי הנאמנות בהתאם להוראות סעיף זה) ביום הסיום, בשינויים המחוייבים.

21.7 נאמנות יוצר תושב חוץ

1. זהות היוצר וזהות הנהנה

ישנן שתי אפשרויות עיקריות לסיווג נאמנות כנאמנות יוצר תושב חוץ:

אפשרות א'

במועד יצירתה - כל יוצריה הם תושבי חוץ.

וגם

בשנת המס - כל יוצריה הם תושבי חוץ.

אפשרות ב'

בשנת המס - כל יוצריה וכל הנהנים בה הם תושבי חוץ.

לגבי שתי האפשרויות - בין אם הנאמנות היא הדירה ובין אם היא בלתי הדירה.

2. קביעת תוצאות המיסוי

יראו את נכסי והכנסות הנאמנות כנכסי והכנסות היוצר.

לפיכך, נאמנות יוצר תושב חוץ תחשב בעצם לתושבת חוץ ויראו את נכסי הנאמן כנכסים המוחזקים בידי תושב חוץ ואת הכנסת הנאמן כהכנסה של יחיד תושב חוץ.

במקרה בו היוצרים הם תושבי כמה מדינות חוץ, יראו את נכסי הנאמן כמוחזקים באופן יחסי על ידי יחידים תושבי מדינות תושבותם של היוצרים ואת הכנסת הנאמן כאילו הופקה או נצמחה באופן יחסי על ידי יחידים תושבי אותן מדינות, בהתאם לשווי הנכסים שהוקנו לנאמן על ידי כל יוצר, כפי שהיה במועד ההקניה.

ההוראות להלן יחולו בין אם הנאמנות הינה הדירה ובין אם היא בלתי הדירה.

כעקרון, יחולו על נאמנות יוצר תושב חוץ הכללים אשר נקבעו לנאמנות תושבי ישראל, בשינויים המחוייבים, כמפורט:

א. שלב הקניית נכסים מאת היוצר לנאמנות

על הקניית נכסים מהיוצר לנאמנות יחולו ההוראות שנקבעו באשר לנאמנות תושבי ישראל, ולכן:

על ידי יוצר יחיד

ההקניה לא תיחשב כמכירה לעניין הוראות חלק ה' לפקודה.

על ידי יוצר חברה

ראה תת סעיף 8 בסעיף 21.5 לעיל.

ב. שלב צמיחת רווחים בידי הנאמנות

מאחר ורואים את הכנסת הנאמן כהכנסת היוצר תושב החוץ, הרי שהמס יחול על הכנסות הנאמנות אשר הופקו או נצמחו בישראל.

שיעור המס שבו תחויב הכנסת הנאמן הוא שיעור המס המירבי שנקבע בסעיף 121 לפקודה (שיעור המס החל על יחידים), לרבות שיעורי מס מיוחדים על הכנסות ספציפיות (כגון ריבית, הכנסות שכירות וכדומה).

ג. שלב חלוקת נכסי הנאמנות

חלוקת נכס מהנאמנות תהיה חייבת או פטורה ממס לעניין הוראות חלק ה' לפקודה, כפי שהיה אילו היה הנכס מועבר מהיוצר לנהנה במישרין. לפיכך, חלוקה של נכסים שאין להם זיקה לישראל מהנאמנות לתושב ישראל, לא תהיה כפופה למס בישראל.

במקרה בו היו בנאמנות מספר יוצרים, והעברה לפחות מאחד מהם לנהנה היתה מחויבת במס אילו היתה נעשית במישרין, תחויב החלוקה במס.

ד. חלוקה לנהנים לאחר סיום הנאמנות

אם לאחר שהסתיימה נאמנות יוצר תושב חוץ, ולאחר חלוקת נכסיה, נותרו בה הפסדים שלא קוזזו, ואשר אילו היו רווחים, היו מתחייבים במס בישראל, ייחשבו הפסדים אלו כהפסדי של היוצר.

במקרה בו היו בנאמנות כמה יוצרים, יחושב חלק יחסי בהפסדים כהפסדו של כל אחד מהיוצרים, בהתאם לשווי הנכסים שהוקנו לנאמן כפי שהיה בעת ההקניה.

ה. חריג

נאמנות בלתי הדירה שהכנסת הנאמן חולקה לנהנה תושב ישראל

ניתן לייחס את הכנסת הנאמן לנהנה לגבי נאמנות בלתי הדירה בה נעשתה חלוקה לנהנה תושב ישראל, ובהתקיים התנאים האחרים בסעיף (ראה סעיף 21.6 סעיף קטן 2)ה(2) ב"נאמנות תושבי ישראל" לעיל).

21.8 נאמנות נהנה תושב חוץ

1. זהות היוצר וזהות הנהנה

נאמנות נהנה תושב חוץ הינה נאמנות שמתקיימים בה **בשנת המס** כל התנאים הבאים ובלבד שלא מתקיימים התנאים לסיווגה כנאמנות תושבי ישראל או כנאמנות על פי צוואה:

א. היא נאמנות **בלתי הדירה**; (לענין סעיף זה לא יראו נאמנות כנאמנות הדירה רק בשל הוראות סעיפים (3), (4) בהגדרת "יוצר" בסעיף 21.2 לעיל).

ב. **כל** הנהנים בה הם יחידים תושבי חוץ, שזהותם ידועה; (לענין זה יראו נהנה שטרם נולד כנהנה שזהותו ידועה).

ג. יוצר אחד **לפחות** בה הוא תושב ישראל;

ד. אם במועד יצירתה נתקיימו בה התנאים האמורים בסעיפים שלעיל, התקיימו גם התנאים הבאים:

1. נקבע במפורש במסמכי הנאמנות שלא ניתן לצרף לה נהנה תושב ישראל;

2. בהודעה בטופס 143 (ראה פירוט ההודעות בסעיף 21.12 להלן), הוצהר כי אין בה נהנה תושב ישראל, או נהנה תושב ישראל שזכאותו בנאמנות מותנית בחדלותו להיות תושב ישראל, ולא ניתן לצרף אליה נהנה כאמור.

כאמור, נאמנות שמתקיימים לגביה התנאים שנקבעו ביחס לנאמנות תושבי ישראל או נאמנות לפי צוואה, לא תחשב נאמנות נהנה תושב חוץ.

2. קביעת תוצאות המיסוי

בנאמנות נהנה תושב חוץ, יראו את נכסי והכנסות הנאמן כנכסי והכנסות הנהנה.

נאמנות נהנה תושב חוץ **תיחשב כתושבת חוץ**, ויראו את נכסי הנאמן כנכסים המוחזקים בידי יחיד תושב חוץ ואת הכנסת הנאמן כהכנסה של יחיד תושב חוץ.

במקרה בו ישנם נהנים שהם תושבי כמה מדינות חוץ, יראו את נכסי הנאמנות כמוחזקים באופן יחסי על ידי תושבי מדינות תושבותם של הנהנים ואת הכנסת הנאמן כאילו הופקה או נצמחה באופן יחסי על ידי תושבי אותן מדינות, על פי חלקם היחסי בהכנסת הנאמן ובנכסי הנאמן.

לפיכך, תוצאות המיסוי תיקבענה בהתאם לתושבות הנהנה, כמפורט בשלבי המיסוי הבאים:

א. שלב הקניית נכסים מאת היוצר לנאמנות

הקניה לנאמן תחויב במס כפי שהיה אילו הנכס היה מועבר מהיוצר לנהנה תושב החוץ במישרין.

ב. שלב צמיחת רווחים בידי הנאמנות

הכנסת הנאמן תחויב במס בשנת המס שבה הופקה או נצמחה.

מאחר ורואים את הכנסת הנאמן כהכנסת הנהנה תושב החוץ, הרי שחייב במס בישראל יחול על הכנסות הנאמנות אשר הופקו או נצמחו בישראל.

שיעור המס שבו תחויב הכנסת הנאמן הוא שיעור המס המירבי שנקבע בסעיף 121 לפקודה (שיעור המס החל על יחידים), לרבות שיעורי מס מיוחדים על הכנסות ספציפיות (כגון ריבית, הכנסות שכירות וכדומה).

ג. שלב החלוקה

חלוקת נכס או הכנסה מהנאמנות לנהנה לא תיחשב כמכירה לעניין הוראות חלק ה' לפקודה.

ד. חלוקה לנהנים לאחר סיום הנאמנות

אם לאחר שהסתיימה נאמנות נהנה תושב חוץ, ולאחר חלוקת נכסיה, נותרו בה הפסדים שלא קוּזְזו, ואשר אילו היו רווחים, היו מתחייבים במס בישראל, ייחשבו הפסדים אלו כהפסדי של הנהנה.

במקרה של מספר נהנים, יחושב חלק יחסי בהפסדים כהפסדו של כל אחד מהנהנים, על פי חלקו היחסי של הנהנה בחלוקת הנכסים וההכנסות, כפי שהיתה בתקופה של ארבע שנים המסתיימת בתום שנה שבה הסתיימה הנאמנות.

3. נאמנות שחדלה להיות נאמנות נהנה תושב חוץ

נאמנות תחדל להיות נאמנות נהנה תושב חוץ במידה שאחד הנהנים בנאמנות הפך לתושב ישראל לראשונה, לתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר.

החל במועד האמור יחולו לגבי הנאמנות ההוראות שנקבעו לגבי נאמנות תושבי ישראל, ההטבות המוקנות בפקודה לתושב ישראל לראשונה ולתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר בסעיפים 14(א) או

(ג), 16 או 97(ב) או (ב3), לפי העניין, כפי שהיו חלות אילו היתה ההכנסה מופקת במישרין על ידי הנהנה שהיה לתושב ישראל, כלומר, הפטורים ממס על הכנסות מחו"ל ישמרו ליחיד.

במקרה בו הנאמן לא הגיש את ההודעה וההצהרה המחויבות על פי החוק לשנת מס מסוימת, יראו כאילו באותה שנת מס היה בנאמנות נהנה תושב ישראל ויחולו הוראות לגבי נאמנות תושבי ישראל.

במקרה בו על אף הצהרות היוצר והנאמן, מצא פקיד השומה כי לא התקיימו התנאים הנדרשים בסעיף 2ד1 שלעיל או שהנאמנות הינה נאמנות הדירה, יראו את הנאמנות כאילו מלכתחילה לא היתה נאמנות נהנה תושב חוץ ופקיד השומה ישום את הכנסת הנאמן בהתאם לכך.

לעניין זה, לא יראו נאמנות כנאמנות הדירה רק בשל הוראות סעיפים (3), (4) להגדרת "יוצר" בסעיף 21.2 לעיל.

כמו כן, במקרה בו היו לנאמן בעת קביעת השומה כאמור שומות סופיות לשנים קודמות, רשאי פקיד השומה, על אף הוראות כל דין, לשום את הכנסת הנאמן באותן שנים, בתוך שנתיים מתום שנת המס שבה מצא כאמור.

4. דיווח

בנוסף לחובת הדיווח אשר חלה כאמור על הנאמן, נדרש כי הנאמן יצרף מדי שנה, לדוח שהגיש לפי סעיף 131, הודעה בטופס 143, על כל חלוקה שנעשתה בשנת המס, לרבות שומות הנהנים והסכומים שחולקו להם, וכן הצהרה כאמור בסעיף 2ד1(2) לעיל, ואולם אם הנאמן אינו חייב להגיש דוח לפי סעיף 131 לאותה שנת מס - יגיש לפקיד השומה הצהרה כאמור עד ה- 30.4 של השנה שלאחר שנת המס.

21.9 נאמנות לפי צוואה

1. הגדרה

נאמנות שהתקיימו בה כל אלה:

א. הנאמנות נוצרה לפי צוואה;

ב. כל יוצרי הנאמנות הם המצווים שהיו במועד פטירתם תושבי ישראל.

2. קביעת תוצאות המיסוי

בנאמנות לפי צוואה, יראו את נכסי והכנסות הנאמן כנכסי והכנסות הנהנה.

אם לפחות אחד הנהנים בנאמנות על פי צוואה הינו תושב ישראל - תחשב הנאמנות כתושבת ישראל ויראו את הכנסת הנאמן כהכנסתו של נהנה תושב ישראל ואת נכסי הנאמן כנכסים המוחזקים בידי נהנה תושב ישראל.

אם אין בנאמנות לפי צוואה נהנה תושב ישראל - תחויב הנאמנות במס כנאמנות נהנה תושב חוץ.

א. שלב הקניית נכסים מאת היוצר לנאמנות

הקניה לנאמן לא תחשב כמכירה לעניין הוראות חלק ה' לפקודה.

ב. שלב צמיחת רווחים בידי הנאמנות

הכנסת הנאמן תחויב במס בשנת המס שבה הופקה או נצמחה.

תוצאות המיסוי תהיינה בהתאם לזהות הנהנה כאמור בסעיף 2 לעיל, כלומר: במקרה בו הנהנה הוא ישראלי, יחול החיוב במס לגבי הכנסות שהופקו או נצמחו בישראל ומחוץ לישראל, ובמקרה בו אין נהנה תושב ישראל, הרי שיחולו כאמור ההוראות המתייחסות לנהנה תושב חוץ.

שיעור המס שבו תחויב הכנסת הנאמן הוא שיעור המס המירבי שנקבע בסעיף 121 לפקודה (שיעור המס החל על יחידים), לרבות שיעורי מס מיוחדים על הכנסות ספציפיות (כגון ריבית, הכנסות שכירות וכדומה).

לגבי נאמנות לפי צוואה שיש בה נהנים תושבי ישראל וגם נהנים תושבי חוץ, ניתן לבחור להחיל את **תקנות הייעוד** לגבי הנהנים תושבי החוץ (רק לגבי יחידים). תקנות הייעוד מאפשרות לשנות את חישוב המס כך שחלק ההכנסה המיועד לתושבי החוץ יתחייב במס כהכנסת נהנה תושב חוץ ולא כהכנסת נהנה תושב ישראל. לגבי תקנות הייעוד, ראה פירוט בסעיף 21.6 ב2 לעיל.

ג. שלב החלוקה

חלוקת נכס או הכנסה מהנאמנות לנהנה לא תיחשב כמכירה לעניין הוראות חלק ה' לפקודה.

לגבי נאמנות לפי צוואה שיש בה נהנים תושבי ישראל וגם נהנים תושבי חוץ, ניתן לבחור להחיל את **תקנות קביעת השומה** לגבי הנהנים תושבי החוץ (רק לגבי יחידים). על פי תקנות קביעת השומה, בשנה שבה חולק כסף לנהנה תושב חוץ, יראו את הסכום המיוחס לנהנה תושב החוץ (כהגדרת סכום זה בתקנות) כהכנסה של נהנה תושב חוץ ולא של נהנה תושב ישראל. כתוצאה מכך, יבוצע תיקון בשומת המס שבוצעה בשלב הפקת ההכנסה (שבו מוסתה ההכנסה כאילו הופקה בידי תושב ישראל) והכל במגבלות שנקבעו בתקנות. לגבי תקנות קביעת השומה ראה פירוט בסעיף 21.6 ג2 לעיל.

ד. סיום חיי הנאמנות

במקרה בו לאחר שהסתיימה נאמנות לפי צוואה, ולאחר חלוקת נכסיה, נותרו בה הפסדים שלא קוזזו, ואשר אילו היו רווחים, היו מתחייבים במס בישראל, ייחשבו הפסדים אלו כהפסדיו של הנהנה.

במקרה של כמה נהנים, יחושב חלק יחסי בהפסדים כהפסדו של כל אחד מהנהנים, על פי חלקו היחסי של הנהנה בחלוקת הנכסים וההכנסות, כפי שהיתה בתקופה של ארבע שנים המסתיימת בתום שנה שבה הסתיימה הנאמנות.

ה. חריגים

(1) נאמנות שבה נהנה אחד בלבד

בנאמנות לפי צוואה שבה נהנה אחד בלבד (ובהתאם לתיקון 165 החל מיום 1.1.2009 רק אם הנהנה האחד הוא תושב ישראל), יכולים הנהנה והנאמן לבקש כי בר השומה ובר החיוב במס בשל הכנסת הנאמן יהיה **הנהנה** (בהתאם לתיקון 165 החל מיום 1.1.2009, יראו נהנה וכן זוג כנהנה אחד, ובלבד שכן זוג הוא תושב ישראל). את הבקשה יש להגיש בטופס 148 לפקיד השומה יחד עם הדוח לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס שבה נוצרה הנאמנות. במקרה זה יחולו, בשינויים המחוייבים, ההוראות אשר פורטו בסעיף 21.6 סעיף קטן 2ה(1) לעיל.

(2) נאמנות בלתי הדירה

כאשר מדובר בנאמנות בלתי הדירה, אזי יחול החריג בדבר נאמנות בלתי הדירה, שנקבע לעניין נאמנות תושבי ישראל, בשינויים המחוייבים, כאשר כפי הנראה הכוונה הינה לאפשר את שינוי תוצאות המיסוי בידי נהנה תושב חוץ בגין חלוקה לנהנה כאמור. ראה סעיף 21.6 סעיף קטן 2ה(2) לעיל.

(3) בחירה ב"נהנה מייצג" כבר השומה ובר החיוב

על אף העקרון כי הנאמן הוא בר השומה ובר החיוב במס, ועל מנת לסייע בידי נאמנים תושבי חוץ, נקבע במסגרת תיקון 165, כי בנאמנות לפי צוואה שנחשבת כתושבת ישראל לפי סעיף 75(ג)1) לפקודה, אשר אין בה נאמן תושב ישראל, בר השומה ובר החיוב במס יהיה נהנה תושב ישראל "הנהנה המייצג", והכל בהתקיים הנסיבות המנויות בסעיף, וביניהן:

- הנאמן הודיע על בחירתו בהחלת הוראות סעיף זה והצהיר כי הוא מתחייב למסור לנהנה המייצג, לפי העניין, כל מידע הנדרש לו כדי להגיע לידיעה מלאה בדבר הכנסות הנאמן או נכסי הנאמן.
- כל הנהנים, לרבות הנהנה המייצג, הודיעו על בחירתם בנהנה המייצג כבר השומה ובר החיוב ובהחלת הוראות סעיף זה.
- הודעות הנאמן והנהנים תוגשנה בטופס 144 במסגרת הדוח השנתי המוגש על ידי הנהנה המייצג לשנת המס הראשונה שבה בחרו הנאמן וכל הנהנים, לפי העניין, בהחלת הוראות סעיף זה.
- לא ניתן לחזור מבחירת הנהנה המייצג, לפי העניין, כל עוד הוא בחיים והוא תושב ישראל ואין נאמן תושב ישראל בנאמנות.

ו. שינוי תושבות היוצר

אם הנהנה חדל להיות תושב ישראל - יחולו באותו מועד הוראות סעיף 100א בעניין מכירה רעיונית בעת שחדל להיות תושב ישראל, בשינויים המחוייבים.

אם היה בנאמנות לפי צוואה נהנה אחד לפחות לתושב ישראל לראשונה, לתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר ולא היה בשנת המס נהנה אחר בנאמנות שהוא תושב ישראל - אזי יחולו בנוסף להוראות הרגילות גם ההטבות המוקנות בפקודה לתושב ישראל לראשונה ולתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר בסעיפים 14(א) או (ג), 16 או 97(ב) או (ב3), לפי העניין.

21.10 נאמנות לפי חוק מיסוי מקרקעין

ככלל, יחסי הגומלין שבין "נאמנות" ע"פ חוק מיסוי מקרקעין לבין "נאמנות" בהתאם לחלק זה של הפקודה, אינם ברורים. עם זאת ובהתאם לפרסומים לא רשמיים של רשות המיסים הרי שלאור העובדה כי התפיסה של מושג הנאמנות על פי פרק מיסוי הנאמנויות בפקודת מס הכנסה אינה עולה בקנה אחד עם תפיסת הנאמנות על פי חוק מיסוי מקרקעין, הרי שבהעברת זכות במקרקעין או זכות באיגוד מקרקעין לנאמנות (כמשמעותה בפקודה) יחול חוק מיסוי מקרקעין ויחד עם זאת, נראה כי הוראות פרק זה יחולו על ההכנסות השוטפות הנובעות מהמקרקעין (למשל, דמי שכירות). כאמור, אי הבהירות ביחס ליחסי הגומלין מעוררת אף שאלה ביחס לנאמן אשר התמנה בהתאם לחוק מיסוי מקרקעין בכל הנוגע לחובות הדיווח העשויות לחול עליו לאור הוראות פרק הנאמנויות בפקודה, לרבות לגבי נאמנויות שהוקמו לפני יום התחילה (1.1.2006).

21.11 נאמנות לפי חוק לעידוד השקעות הון

במסגרת סעיף 73 לחוק לעידוד השקעות הון התשי"ט – 1959 נקבע כי כאשר אמצעי השליטה בחברה שהינה בעלת מפעל מאושר או מפעל מוטב, מוחזקים בנאמנות, במישרין או בעקיפין, יחולו הוראות פרק רביעי 2 לפקודה (פרק מיסוי הנאמנויות) בשינויים המחוייבים.

21.12 תשלום המס, דיווח וגבייה

א. הוראות כל דין לעניין תשלום המס, דיווח, גבייה ועונשין יחולו על הנאמן בשל הכנסת הנאמן ובשל נכסי הנאמן, אלא אם כן נאמר בפרק הנאמנויות מפורשות אחרת.

- ב. בנאמנות תושבי ישראל ניתן לגבות חוב מס סופי של הנאמן מכל אחד מן היוצרים גם אם חדל להיות תושב ישראל. בהוראות התחולה נקבע כי הוראה זו תחול גם על נאמנות הדירה שנוצרה לפני יום התחילה, ולגבי נאמנות שהיא בלתי הדירה – אם נוצרה ביום פרסום תיקון 147 ואילך.
- ג. הוראות סעיף ב' לעיל יחולו גם אם מצא פקיד השומה לגבי נאמנות נהנה תושב חוץ כי על אף הצהרות היוצר והנאמן לא התקיימו התנאים הרלוונטיים.
- ד. היה לנאמן חוב מס סופי, ניתן לגבותו גם מכל נהנה שנעשתה לטובתו חלוקה לאחר תחילת שנת המס שבשלה קיים החוב, בין אם הסתיימה הנאמנות ובין אם לאו, ובלבד שלא יגבו מן הנהנה יותר מחוב המס הסופי או מהסכום או השווי של הנכסים שקיבל בחלוקה, לפי הנמוך.
- ה. נאמן בנאמנות יוצר תושב חוץ, נאמן בנאמנות נהנה תושב חוץ, וכן נאמן בנאמנות לפי צוואה שלא היה בה נהנה תושב ישראל, לא יהיה חייב להגיש דוח לפי סעיף 131 על הכנסת הנאמן שהופקה או שנצמחה מחוץ לישראל, גם אם הנאמן הוא תושב ישראל וגם אם הגיש דוח לפי סעיף 131 על הכנסה שהופקה או שנצמחה בישראל.
- ו. אין בהיותו של נאמן תושב ישראל כדי להטיל חיוב במס או חיוב להגיש דוח בשל הכנסת הנאמן, נוסף על החיובים המפורטים בפרק מיסוי הנאמנויות, שלא היה קיים אילו כל הנאמנים היו תושבי חוץ.

21.13 מסירת הודעות, הצהרות ודיווחים

- ביום 23 ביוני 2008 פירסמה רשות המיסים את הטפסים הקשורים לדיווח על נאמנויות בצירוף דברי הסבר נרחבים למילויים.
- דברי ההסבר כוללים את החייבים בהגשה ומה הם מועדי ההגשה. ניתן לראות מידע זה באתר רשות המיסים.
- להלן נתייחס בקצרה לחובות מסירת ההודעות/ההצהרות והטופס הרלוונטי שפורסם לגביהן, לפי סדר הוראות הפקודה. כמו כן, בסופו של סעיף זה מצורפת טבלה מסכמת אשר פורסמה על ידי רשות המיסים.
- א. סעיף 75 לפקודה – מסירת הצהרה מאושרת כדין של היוצר ושל הנאמן בדבר היותה של **נאמנות בלתי הדירה**. ההצהרה תימסר בטופס 141.
- ב. סעיף 175 לפקודה – מסירת הודעה בדבר **יוצר מייצג/נהנה מייצג**, במסגרתה קיימת אפשרות לבחור כי אחד היוצרים (בנאמנות תושבי ישראל) או אחד הנהנים (בנאמנות לפי צוואה שנחשבת כתושבת ישראל) ידווחו על הכנסות הנאמנות בתיק הנאמנות במקומו של הנאמן באותה נאמנות. ההודעה תימסר בטופס 144.
- ג. סעיף 75(ז) לפקודה, סעיף 75(ט) לפקודה וסעיף 75(ו) לפקודה - מסירת הודעה על **ייחוס הכנסות לנהנה בעקבות חלוקה** בנאמנות תושבי ישראל שאינה הדירה או בנאמנות יוצר תושב חוץ או בנאמנות לפי צוואה שנחשבת כתושבת ישראל. ההודעה תימסר בטופס 142.
- ד. סעיף 75(ח) לפקודה וסעיף 75(ה) לפקודה - מסירת הודעה על **ייחוס הכנסות ליוצר** בנאמנות תושבי ישראל (הדירה) או על **ייחוס הכנסות לנהנה** בנאמנות לפי צוואה במסגרתה מבקשים לראות את ההכנסות כהכנסות היוצר/הנהנה לפי העניין, ולא כהכנסות הנאמן. ההודעה תימסר בטופס 148.
- ה. סעיף 75(א)(4) לפקודה, וסעיף 75(ו) לפקודה – הצהרה על **נאמנות נהנה תושב חוץ**. ההצהרה היא על היעדר נהנים תושבי ישראל, על היעדר נהנים תושבי ישראל שזכאותם מותנית בחדלותם להיות תושבי ישראל ועל היעדר אפשרות לצרף נהנים כאמור. ההצהרה תימסר בטופס 143.

- ו. סעיף 175(א) לפקודה, סעיף 175(ג) לפקודה וסעיף 175(א)(1) לפקודה – הודעה על **יצירת נאמנות או על הקנייה לנאמנות**. ההודעה תימסר בטופס 147. בהקשר זה ראה סעיף יא' להלן לגבי הקלות בדיווח לתושב ישראל לראשונה ולתושב חוזר ותיק שנקבעו במסגרת תיקון 168.
- ז. סעיף 175(א)(2) לפקודה – הודעה על **שינוי סוג של נאמנות קיימת**. בהקשר זה ראה סעיף יא' להלן לגבי הקלות בדיווח לתושב ישראל לראשונה, תושב חוזר ותיק שנקבעו במסגרת תיקון 168.
- ח. סעיף 175(א)(3) לפקודה – הודעה על **סיום של נאמנות תושבי ישראל, או סיום של נאמנות לפי צוואה שנחשבת כתושבת ישראל או סיום של נאמנות שהיו לה נכסים בישראל בעת סיומה**. בהקשר זה ראה סעיף יא' להלן לגבי הקלות בדיווח לתושב ישראל לראשונה, תושב חוזר ותיק ותושב חוזר שנקבעו במסגרת תיקון 168.
- ט. סעיף 175(א)(3) לפקודה – הודעה על **חלוקות שקיבל נהנה בשנת מס**. נהנה תושב ישראל שקיבל מנאמן בחלוקה נכס שאינו כסף ימסור את ההודעה בטופס 149.
- י. ביום 26.10.2009 פורסמה עמדת רשות המיסים בין השאר לגבי דיווח נהנים בשנים 2002-2005 וקובעת כי נהנה תושב ישראל שקיבל מנאמן חלוקה מכל סוג שהוא (לרבות חלוקת כסף) ובכל סכום שהוא, גם אם אינה חייבת במס בישראל, בשנים 2002-2005, ולא הגיש בעקבותיה דוח שנתי, ידווח על אותן חלוקות במועד שנקבע לדיווח על נאמנויות קרי, 31.12.2009. הדיווח יכול להינתן במסגרת דוח שנתי שיוגש על ידי הנהנה (אם חייב בהגשתו ללא קשר לדיווח על החלוקות) או על גבי טופס 149 תוך התאמת השדות שבו לפרטים הנדרשים לעיל ותוך ציון בכתב יד בראש הטופס שהדיווח הוא לגבי חלוקות בשנות המס 2002-2005.
- יא. סעיף 131(א)(ב) לפקודה – בהתאם לסעיף כנוסחו לאחר תיקון 165, חלה **חובת הגשת דוח שנתי** לגבי נאמנויות. החובה חלה על נאמן, יוצר, יוצר מייצג, נהנה או נהנה מייצג כדלקמן:
- נאמן בנאמנות תושבי ישראל או נאמן בנאמנות לפי צוואה שנחשבת כתושבת ישראל בשל קיומו של נהנה תושב ישראל אחד לפחות, ובלבד שהיוצר לא בחר להיות בר השומה ובר החיוב לפי הוראות סעיפים 175(ח) או 175(ה) ושלא נבחר יוצר מייצג או נהנה מייצג לפי הוראות סעיף 175;
  - נאמן שהיו לו בישראל נכס או הכנסה מנכס בין אם הוא תושב ישראל ובין אם לאו;
  - יוצר או נהנה שבחר להיות בר השומה ובר החיוב לפי הוראות סעיף 175(ז) או (ח), או סעיף 175(ה) או (ו);
  - יוצר מייצג או נהנה מייצג שבחר להיות בר השומה ובר החיוב לפי הוראות סעיף 175.
- יא. **פטורים מחובות דיווח לעולים חדשים ותושבים חוזרים ותיקים** - תיקון 168 לפקודה הוסיף פטורים מדיווח עבור עולים חדשים ותושבים חוזרים ותיקים לעניין נאמנויות, כמפורט:
- סעיף 175(א)(1) – על אף החובה להגיש הודעה בדבר יצירת נאמנות או הקנייה לנאמנות כאמור בסעיף ו' לעיל, נקבע כי יוצר שהיה לתושב ישראל לראשונה או לתושב חוזר ותיק, לא יחויב להגיש הודעה כאמור וזאת למשך 10 שנים מהמועד שהיה לתושב ישראל, ובלבד שהקנה בתקופה זו רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מנכס מחוץ לישראל. בתום 10 השנים, יגיש היוצר את ההודעה כאמור עד ה- 30.4 של שנת המס הראשונה לאחר תום התקופה, או במועד הגשת הדוח השנתי אם חלה עליו חובת הגשה כזו.

■ סעיף 75(ג)2 – על אף חובת ההודעה בדבר נאמנות יוצר תושב חוץ שסיווגה שונה לנאמנות תושבי ישראל או לנאמנות נהנה תושב חוץ משום שהיוצר היה לתושב ישראל כאמור בסעיף ז' לעיל, נקבע כי אם היוצר הינו תושב ישראל לראשונה או תושב חוזר ותיק הוא יהא פטור מהגשת הודעה על שינוי סיווג הנאמנות, וזאת למשך 10 שנים מהמועד שהיה לתושב כאמור ובלבד שבעת שהיה לתושב ישראל יש לנאמן בנאמנות רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מחוץ לישראל ושבמשך כל התקופה האמורה הוקנו לנאמן רק נכס או הכנסה כאמור. ההודעה תוגש בשנת המס הראשונה שלאחר תום עשר השנים.

היה ובמהלך התקופה הוקנה נכס או הכנסה מנכס בישראל לנאמנות, יגיש היוצר את ההודעה האמורה בשנת המס הראשונה שלאחר ההקניה.

היה ובמועד שינוי התושבות של היוצר יש לנאמן בנאמנות נכס או הכנסה מנכס בישראל, היוצר יהא חייב בהגשת ההודעה ואולם לעניין פרטי הנכסים וההכנסה, יציין רק את פרטי הנכסים בישראל וההכנסה שמקורה בנכסים בישראל שהקנה לנאמן ב- 5 השנים שקדמו לשנת המס שבה היה היוצר לתושב ישראל.

■ סעיף 75(א)2 – על אף חובת ההודעה ברישא של סעיף 75(א)2, נקבע בסיפא של הסעיף כי נאמן בנאמנות שסיווגה שונה יהא פטור מהגשת ההודעה, וזאת כאשר מדובר בשינוי סוג של נאמנות לנאמנות תושבי ישראל משום שיוצר אחד בה או נהנה אחד בה, לפי העניין, היה תושב ישראל לראשונה או לתושב חוזר ותיק, ובלבד שבעת שהיה לתושב ישראל כאמור, יש לנאמן בנאמנות רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מנכס מחוץ לישראל.

נציין לסיום כי גם סעיף 131(ג)1 לפקודה שונה בעקבות תיקון 165, ובמסגרתו נקבעו הפרטים אותם נדרש לפרט במסגרת הדוח השנתי שמגישים נאמן, יוצר, יוצר מייצג, נהנה או נהנה מייצג כאמור לעיל (פרטי הנכסים, זהויות היוצר, הנאמן והנהנה, פרטי החלוקות וכו').

כמו כן במסגרת תיקון 165, הוסף סעיף קטן (5) להוראת סעיף 134(א) לפקודה, לפיו רשאי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע פטור מחובת הגשת דוח לגבי נאמן שהיו לו בישראל רק הכנסה הפטורה ממס או שנוכה ממנה מלוא המס כדין, או נכס שההכנסות ממנו פטורות. זאת, בין אם הנאמן הוא תושב ישראל ובין אם לאו.

להלן מצורפות טבלאות מסכמות אשר פורסמו על ידי רשות המיסים :

נאמנות תושבי ישראל			סוג נאמנות
יחוס לנהנה בעקבות חלוקה 175ז(ז) ¹	יחוס ליוצר יחיד 175ז(ח) ¹	דוח נאמנות 175ז	חלופה
יצירת נאמנות או הקניה לנאמנות			
טופס-147 (הודעה על יצירת נאמנות ו/או הקנייה לנאמנות)- מוגש על ידי יוצר תושב ישראל לפקיד השומה של הנאמנות עם העתק לפקיד השומה בו מתנהל תיק היוצר, אם קיים.			דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם
מועד הדיווח 1. בנאמנות שנוצרה על ידי יוצר בהיותו תושב ישראל – בתוך 90 ימים מיום היצירה [סעיף 175ז(א)] 2. בנאמנות שנוצרה על ידי יוצר בעת שהיה תושב חוץ, והפכה לנאמנות תושבי ישראל בעקבות היותו לתושב ישראל – עד ל-30.4 בשנה העוקבת להיותו תושב ישראל או עד למועד הגשת הדוח השנתי של היוצר (אם חייב בהגשתו), לפי העניין [סעיף 175ז(ג)]			
טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה מייצג) ² – במצורף לטופס 147	טופס 148 (הודעה על יחוס הכנסות ליוצר בנאמנות תושבי ישראל או על יחוס הכנסות לנהנה בנאמנות לפי צוואה)- במצורף לטופס 147	טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה מייצג) ¹ – במצורף לטופס 147	דיווחים אופציונאליים במועד זה²
דיווחים שנתיים			
1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות)- מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות)- נספח לדוח השנתי של הנאמנות ושל הנהנה. 3. טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה מייצג) ¹ - נספח לדוח השנתי של הנאמנות לשנה בה נבחרה חלופה זו בלבד. יוגש רק אם לא הוגש במצורף להודעה על ההקניה בטופס 147. 4. טופס 141 (הצהרה על נאמנות בלתי הדירה)- נספח לדוח השנתי של הנאמנות ושל הנהנה. 5. טופס 1301 (דוח שנתי ליחיד)- מוגש על ידי הנהנה שיוחסה לו הכנסה בעקבות חלוקה לפקיד השומה בו מתנהל תיקו, עם סימון הבחירה בחלופה במקום המיועד לכך. 6. טופס 142 (הודעה על ייחוס הכנסות לנהנה בעקבות חלוקה)- נספח לדוח השנתי של הנאמנות ושל הנהנה.	1. טופס 1301 (דוח שנתי ליחיד)- מוגש על ידי היוצר לפקיד השומה בו מתנהל תיקו, עם סימון הבחירה בחלופה במקום המיועד לכך 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות)- נספח לדוח השנתי של היוצר 3. טופס 148 (הודעה על ייחוס הכנסות ליוצר בנאמנות תושבי ישראל או על ייחוס הכנסות לנהנה בנאמנות לפי צוואה)- נספח לדוח שמגיש היוצר לשנת יצירת הנאמנות בלבד (עם העתק לפקיד השומה של הנאמנות). יוגש רק אם לא הוגש במצורף להודעה על ההקניה בטופס 147.	1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות)- מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות)- נספח לדוח השנתי 3. טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה מייצג) ¹ - נספח לדוח לשנה בה נבחרה חלופה זו בלבד. יוגש רק אם לא הוגש במצורף להודעה על ההקניה בטופס 147.	דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם
מועד הדיווח לפי הוראות הפקודה בעניין מועד הגשת הדוח השנתי [סעיפים 132-133]			
דיווחים נוספים במועד זה 1. הודעה על שינוי סיווג הנאמנות, לפי סעיף 275ז(א)2 2. הודעה בדבר סיום של נאמנות, לפי סעיף 275ז(א)3 - ההודעות לעיל יסומנו במקום המיועד לכך, בטופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות)			
חלוקות מנאמנות			
1. טופס 149 (הודעה על חלוקות שקיבל נהנה בשנת המס)- מוגש על ידי נהנה תושב ישראל שקיבל חלוקה בשווה כסף לפקיד השומה של הנאמנות עם העתק לפקיד השומה בו מתנהל תיק הנהנה, אם קיים. 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) המהווה נספח לדוח השנתי (למי שחייב בהגשתו, כאמור לעיל)- פירוט החלוקות שנעשו, במקום המיועד לכך.			דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם
מועד הדיווח -לגבי טופס 149 המוגש על ידי הנהנה -עד ל-30.4 בשנה העוקבת לשנה בה קיבל חלוקה או עד למועד הגשת הדוח השנתי של הנהנה (אם חייב בהגשתו), לפי העניין [סעיף 275ז3] -לגבי טופס 151ח (למי שחייב בהגשתו)- במועד הגשת הדוח השנתי			

הערות

¹ רק אם נבחרה חלופה זו !

² ניתן לבחור באותן חלופות שלגביהן מוגש הטופס, עד למועד הגשת הדוח השנתי הרלוונטי. יחד עם זאת, אם נבחר באותה חלופה כבר במועד ההודעה על יצירת הנאמנות, יש להגיש את הטופס המצוין במועד שנקבע לדיווח על היצירה.

³ או יוצר מייצג אם נבחרה חלופה זו.

סוג נאמנות חלופה	נאמנות יוצר תושב חוץ		נאמנות נהנה תושב חוץ
	דוח נאמנות	ייחוס לנהנה בעקבות חלוקה 75(ב)טז	
יצירת נאמנות או הקניה לנאמנות			
דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם	-	-	1. טופס 147 (הודעה על יצירת נאמנות ו/או הקנייה לנאמנות) - מוגש על ידי יוצר תושב ישראל לפקיד השומה של הנאמנות עם העתק לפקיד השומה בו מתנהל תיק היוצר, אם קיים. 2. טופס 143 (הצהרה על נאמנות נהנה תושב חוץ) - במצורף לטופס 147 (אין לתת פירוט בדבר חלוקות). 3. טופס 141 (הצהרה על נאמנות בלתי הדירה) - במצורף לטופס 147.
מועד הדיווח	-	-	בתוך 90 ימים מיום היצירה [סעיף 75(א)טז]
דיווחים שנתיים			
דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם	1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות) - מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות, רק אם היו לו הכנסה או נכס בישראל. 2. טופס 151 (הודעה על פרטי נאמנות) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות. הפירוט בטופס בעניין ההקניות והחלוקות יכול רק הכנסות ונכסים בישראל. 3. טופס 143 (הצהרה על נאמנות נהנה תושב חוץ) - יוגש כנספח לדוח השנתי (אם ישנה חובת הגשת דוח) או כהודעה שנתי נפרדת לפקיד השומה של הנאמנות. יש לכלול פירוט בדבר חלוקות של נכסים ו/או הכנסות בישראל, או להפנות לטופס 151, אם הוגש. 4. טופס 141 (הצהרה על נאמנות בלתי הדירה) - יוגש כנספח לדוח השנתי (אם ישנה חובת הגשת דוח) או במצורף לטופס 143 גם כשאינן חובת הגשת דוח.	1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות) - מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות. 2. טופס 151 (הודעה על פרטי נאמנות) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות. 3. טופס 141 (הצהרה על נאמנות בלתי הדירה) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות. 4. טופס 1301 (דוח שנתי ליחיד) - מוגש על ידי הנהנה שיוחסה לו הכנסה בעקבות חלוקה לפקיד השומה בו מתנהל תיקו, עם סימון הבחירה בחלופה במקום המיועד לכך. 5. טופס 142 (הודעה על ייחוס הכנסות לנהנה בעקבות חלוקה) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות ושל הנהנה.	
מועד הדיווח	לפי הוראות הפקודה בעניין מועד הגשת הדוח השנתי [סעיפים 132-133]	-	- לגבי נאמנות החייבת בהגשת דוח שנתי, יוגשו כל הטפסים לעיל - לפי הוראות הפקודה בעניין מועד הגשת הדוח השנתי [סעיפים 132-133]. - לגבי נאמנות שאינה חייבת בהגשת דוח שנתי, יוגשו טופסי 143 ו- 141 - עד ליום 30.4 בשנה העוקבת לשנת המס [סעיף 75(ו)].
דיווחים נוספים במעד זה	1. הודעה על שינוי סיווג הנאמנות, לפי סעיף 75(א)2. 2. הודעה בדבר סיום של נאמנות, לפי סעיף 75(א)3. - ההודעות לעיל יסומנו במקום המיועד לכך, ב טופס 151 (הודעה על פרטי נאמנות).	1. הודעה על שינוי סיווג הנאמנות, לפי סעיף 75(א)2. 2. הודעה בדבר סיום של נאמנות, לפי סעיף 75(א)3. - ההודעות לעיל יסומנו במקום המיועד לכך, ב טופס 151 (הודעה על פרטי נאמנות) אם הוגש דוח שנתי או בטופס 143 (הצהרה על נאמנות נהנה תושב חוץ) אם לא הוגש דוח שנתי.	
חלוקות מנאמנות			
דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם	1. טופס 149 (הודעה על חלוקות שקיבל נהנה בשנת המס) - מוגש על ידי נהנה תושב ישראל שקיבל חלוקה בשווה כסף לפקיד השומה של הנאמנות עם העתק לפקיד השומה בו מתנהל תיק הנהנה, אם קיים. 2. טופס 151 (הודעה על פרטי נאמנות) המהווה נספח לדוח השנתי של הנאמנות - פירוט להגישו) - פירוט החלוקות שנעשו, במקום רק מנכסים ו/או הכנסות מנכסים בישראל.	1. טופס 149 (הודעה על חלוקות שקיבל נהנה בשנת המס) - מוגש על ידי נהנה תושב ישראל שקיבל חלוקה בשווה כסף לפקיד השומה של הנאמנות עם העתק לפקיד השומה בו מתנהל תיק הנהנה, אם קיים. 2. טופס 151 (הודעה על פרטי נאמנות) המהווה נספח לדוח השנתי של הנאמנות - פירוט להגישו) - פירוט החלוקות שנעשו, במקום רק מנכסים ו/או הכנסות מנכסים בישראל.	
מועד הדיווח	-	-	מועד הגשת הדוח השנתי. לגבי טופס 149 המוגש על ידי הנהנה - עד ל- 30.4 בשנה העוקבת לשנה בה קיבל חלוקה או עד למועד הגשת הדוח השנתי של הנהנה (אם חייב בהגשתו), לפי העניין [סעיף 75(ז)]. לגבי טופס 151 (לנאמן שחייב בהגשתו) - במועד הגשת הדוח השנתי.

הערות

1 רק אם נבחרה חלופה זו. הסעיף מפנה להוראות הקבועות בסעיף 75(ז).

נאמנות לפי צוואה			סוג הנאמנות
קיים תושב ישראל אחד לפחות			
תושבי ישראל	אין נהנים	תושבי ישראל	
דוח נאמנות 75(ג)ב(2)	ייחוס לנהנה בעקבות חלוקה 75 יב (ו) ²	ייחוס לנהנה יחיד 75(ב)ה ¹	דוח נאמנות 75(ג)ב(1)
יצירת נאמנות או הקניה לנאמנות			
טופס 147 (הודעה על יצירת נאמנות או על הקניה לנאמנות) - מוגש על ידי הנאמן כהודעה על כינון נאמנות לפי צוואה, לפקיד השומה של הנאמנות.			דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם
מועד הדיווח: בתוך 90 ימים מיום התקיימות הוראות הצוואה בדבר כינונה של הנאמנות [סעיף 2זט75(א)1].			
טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה במצורף לטופס 147)	טופס 148 (הודעה על ייחוס הכנסות ליוצר בנאמנות תושבי ישראל או על ייחוס הכנסות לנהנה בנאמנות לפי צוואה) - במצורף לטופס 147. גם לפקיד השומה בו מתנהל תיק הנהנה.	טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה במצורף לטופס 147)	דיווחים אופציונאליים במועד זה ³
דיווחים שנתיים			
1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות) - מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות, רק אם היו לו הכנסה או נכס בישראל. 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות. הפירוט בטופס בעניין ההקניה והחלוקות יכלול רק הכנסות נכסים בישראל	1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות) - מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות. 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות. 3. טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה ¹) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות בה נבחרה חלופה זו בלבד. יוגש רק אם לא הוגש במצורף להודעה על ההקניה הנאמנות בטופס 147. 4. טופס 141 (הצהרה על נאמנות בלתי הדירה) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות. 5. טופס 1301 (דוח שנתי לייחוס) - מוגש על ידי הנהנה שיוחסה לו הכנסה בעקבות חלוקה לפקיד השומה בו מתנהל תיקו, עם סימון הבחירה בחלופה במקום המיועד לכך. 6. טופס 142 (הודעה על ייחוס הכנסות לנהנה בעקבות חלוקה) - נספח לדוח השנתי של הנאמנות ושל הנהנה.	1. טופס 1310 (דוח שנתי לייחוס) - מוגש על ידי הנהנה לפקיד השומה בו מתנהל תיקו, עם סימון הבחירה בחלופה במקום המיועד לכך. 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) - נספח לדוח השנתי של הנהנה. 3. טופס 148 (הודעה על ייחוס הכנסות ליוצר בנאמנות תושבי ישראל או על ייחוס הכנסות לנהנה בנאמנות לפי צוואה) - נספח לדוח שמוגש הנהנה לשנת יצירת הנאמנות בלבד (עם העתק לפקיד השומה של הנאמנות). יוגש רק אם לא הוגש במצורף להודעה על ההקניה בטופס 147.	1. טופס 1327 (דוח שנתי לנאמן בנאמנות) - מוגש על ידי הנאמן לפקיד השומה של הנאמנות. 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) - נספח לדוח השנתי. 3. טופס 144 (הודעה בדבר בחירת יוצר מייצג/נהנה ¹) - נספח לדוח לשנה בה נבחרה חלופה זו בלבד. יוגש רק אם לא הוגש במצורף להודעה על כינון נאמנות בטופס 147.
לפי הוראות הפקודה בעניין מועד הגשת הדוח השנתי [סעיפים 132-133]			
1. הודעה על שינוי סיווג הנאמנות, לפי סעיף 2זט75(א)2 2. הודעה בדבר סיום של נאמנות, לפי סעיף 2זט75(א)3 - ההודעות לעיל יסומנו במקום המיועד לכך, בטופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות)			דיווחים נוספים במועד זה
חלוקות מנאמנות			
טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) - המהווה נספח לדוח השנתי (אם יש חובה להגישו) - פירוט החלוקות שנעשו, במקום המיועד לכך, רק מנכסים ו/או הכנסות מנכסים בישראל	1. טופס 149 (הודעה על חלוקות שקיבל נהנה בשנת המס) - מוגש על ידי נהנה תושב ישראל שקיבל חלוקה בשווה כסף לפקיד השומה של הנאמנות עם העתק לפקיד השומה בו מתנהל תיק הנהנה, אם קיים ב-חלופת הייחוס לנהנה יחיד [לפי סעיף 75(ב)ה], אין צורך בהגשת טופס 149, ובתנאי שפרטים בדבר חלוקות נכללו בטופס 151ח המוגש כנספח לדוח הנאמנות. 2. טופס 151ח (הודעה על פרטי נאמנות) - המהווה נספח לדוח השנתי של הנאמנות - פירוט החלוקות שנעשו, במקום המיועד לכך		דיווחים/הודעות והחייב בהגשתם
במועד הגשת הדוח השנתי	- לגבי טופס 149 המוגש על ידי הנהנה - עד ל-30.4 בשנה העוקבת לשנה בה קיבל חלוקה או עד למועד הגשת הדוח השנתי של הנהנה (אם חייב בהגשתו), לפי העניין [סעיף 3זט75] - לגבי טופס 151ח (למי שחייב בהגשתו) - במועד הגשת הדוח השנתי		מועד הדיווח

הערות:

- ¹ רק אם נבחרה חלופה זו;
- ² רק אם נבחרה חלופה זו. הסעיף מפנה להוראות הקבועות בסעיף 75(ז).
- ³ ניתן לבחור באותן חלופות שלגביהן מוגש הטופס, עד למועד הגשת הדוח השנתי הרלוונטי. יחד עם זאת, אם נבחר באותה חלופה כבר במועד ההודעה על יצירת הנאמנות, יש להגיש את הטופס המצויין במועד שנקבע לדיווח על היצירה.
- ⁴ או נהנה מייצג, אם נבחרה חלופה זו.

21.14 תחולה

- א. הוראות פרק מיסוי נאמנויות יחולו גם על נאמנויות שהוקמו לפני "יום התחילה" (1.1.2006) לגבי הכנסות הנאמן שהופקו או שנצמחו ביום התחילה ואילך.
- ב. הודעות, בקשות או הצהרות שהיה צריך להגישן במועד יצירת הנאמנות או במועד אחר שקדם ליום התחילה יוגשו בתוך 90 ימים מיום פרסומו של חוק זה או מיום פרסומו של טופס שנקבע, או במועד אחר שקבע המנהל, לפי המאוחר. לעניין זה, מנהל רשות המיסים קבע כי את כל ההודעות, הבקשות וההצהרות יש להגיש עד ליום 31.12.09 (ראה בסעיף 21.1 לעיל).
- ג. ההוראה לגבי קביעה מפורשת במסמכי הנאמנות של נאמנות נהנה תושב חוץ כי לא ניתן לצרף לה נהנה תושב ישראל, לא תחול לגבי נאמנות שנוצרה לפני יום התחילה.
- ד. ההוראה לפיה בנאמנות תושבי ישראל ניתן לגבות חוב מס סופי של הנאמן מכל אחד מן היוצרים, גם אם חדל להיות תושב ישראל, תחול גם לגבי נאמנות הדירה שנוצרה לפני יום התחילה ולגבי נאמנות תושבי ישראל שהיא בלתי הדירה אם נוצרה ביום פרסומו של תיקון 147 ואילך.
- ה. לגבי נאמנויות "ראויות" שהוקמו טרם תחולת פרק הנאמנויות (לפני 1.1.2006), רשות המיסים הציעה מתווה מיוחד להסדר מס. ראה סעיף 21.14 להלן.
- ו. סייג לתחולה:

סעיף 75 מפרט את המקרים בהם לא יחולו הוראות פרק הנאמנויות. נוסף על כך, ביום 26.10.2009 פורסמה עמדת רשות המיסים הקובעת כי פרק הנאמנויות אינו חל גם על שליחות כמשמעותה בחוק השליחות, התשכ"ה-1965.

21.15 הסדר מס מוצע לגבי נאמנויות שנוצרו לפני 1.1.2006

רשות המיסים פירסמה מתווה מיוחד להסדר מס לגבי נאמנויות "ראויות" שהוקמו טרם תחולת פרק הנאמנויות (לפני 1.1.2006). ההסדר הינו וולונטרי ומטרתו ליצור וודאות. ההסדר כולל, בין היתר, חלופה לפיה יחושב תשלום מס בשיעורים של 4%, 6% או 10% על הון הנאמנות ליום 31.12.2005, כאשר שיעורי המס יקבעו בהתאם לזהות היוצר, הנהנה, והנאמן ולמועד שבו הועברו הנכסים לנאמנות. לאחר תשלום המס בהתאם לחלופה זו שבהסדר תיווצר עלות חדשה של נכסי הנאמנות לפי שווי שוק ליום 1.1.2006.

ביחס למצב בו ערך הנכסים ירד בתקופה החל מיום 31.12.2005 (יום החתך בהסדר ה- Step-Up) ועד להיום רשות המיסים פרסמה ביום 26.10.2009 את עמדתה המאפשרת כאופציה חלופית לקביעת השווי של "הון הנאמנות" ביום החתך לבחור לגבי נכסים מסוימים בשיטה לפיה אותו נכס נבחר ימוסה בעת מכירתו בפועל לפי חלוקה לינארית של **התמורה** – עד יום החתך על פי שיעורי המס הקבועים בהסדר המס ולאחר מכן בהתאם להוראות פרק הנאמנויות. מכירת הנכס הנבחר מוגבלת עד ליום 31.12.2011. במידה ולא נמכר עד למועד זה, תבוצע מכירה רעיונית ויוטל מס לפי החלוקה הלינארית כמוסבר לעיל.

להלן יפורט הסדר המס כפי שפורסם:

..."

מתווה הסכם המס המוצע, תחולה ופרוצדורה

1. עקרונות כללים להסדר המוצע

1.1 נתונים רלוונטיים מרכזיים לצורך קביעת שיעור המס: הפרמטרים הרלבנטיים בקביעת שיעור המס שיחול על הון הנאמנות, כמשמעותו בסעיף 1.4 להלן, הינם:

תושבות היוצר, תושבות הנאמן, תושבות הנהנה, מידת ההדירות של הנאמנות, מועד העברת הנכסים מחוץ לישראל (לפני או אחרי 1.1.2003 – מהטעם שהחל ממועד זה מתנה לתושב חוץ אינה זכאית לפטור לפי חלק ה' לפקודה), המס הזר שחל על הכנסות הנאמנות, מקום המקור של הנכסים בנאמנות וההכנסות הנובעות מהם ומעמד הנאמנות לצורך אמנות המס (האם הנאמנות היא גוף עליו חלה האמנה, אם לאו, קרי - האם הנאמנות נחשבת כתושבת לצורכי האמנה הרלוונטית).

1.2 תחולה - "נאמנות ראויה": עקב הקושי לקבוע את מידת ההדירות של הנאמנות, מידת הדירות זו תיקבע בהתאם לקריטריונים הדומים במהותם לאלה המנויים בפרק רביעי לפקודת מס הכנסה (להלן, בהתאמה: "**פרק הנאמנויות**" ו-"**הפקודה**"), תוך התייחסות להדירות המשתמעת מסעיפים 82-84 לפקודה (מתוך משמעות המונח "הסבה הניתנת לביטול" שבסעיף 84 לפקודה).

יש להדגיש כי בחינת ההדירות לצורך הסכם המס המוצע הינה מקילה ואין בה כדי להצביע על עמדת הרשות לגבי המבחנים המכריעים לבחינת ההדירות לשנות המס 2006 ואילך, מבחנים המוסדרים באופן מפורש בפרק הנאמנויות.

נאמנות אשר עומדת **בכל** הקריטריונים הבאים, תחשב כנאמנות שהספק לגבי היותה בלתי הדירה, קיים אך נמוך (להלן: "**נאמנות ראויה**"), ותוכל להיכלל בהסדר המוצע.

הקריטריונים הינם:

- א. אף אחד מהיוצרים, לרבות בני זוגם, אינם גם נהנים באותה נאמנות, במישרין או בעקיפין.
  - ב. אף אחד מהנהנים, במישרין או בעקיפין, הינו ילדו של היוצר, שטרם מלאו לו 20 שנים במועד כלשהו בשנת המס 2003, ואם היה נהנה כאמור הוא היה נשוי עד לשנת המס 2003.
  - ג. ליוצר ו/או לנהנה אין אפשרות לבטל את הנאמנות.
  - ד. ליוצר אין את היכולת להחזיר לעצמו את הנכס שהקנה לנאמנות.
- המונחים "יוצר" ו"נהנה" יפורשו כמשמעותם בפרק הנאמנויות.

1.3 תשלום מס זר על ידי הנאמנות: מהטעם שקביעת הזיכוי ממס בגין המס הזר ששולם על ידי הנאמנות או ששולם באותן מדינות בהן הופקה ההכנסה ובשל כך בלבד, הינה משימה מורכבת ובמקרים מסוימים כמעט בלתי אפשרית (התייחסות לשנות מס רבות ו/או למשטרי מס רבים ומגוונים), נקבעו לענין זה שתי חלופות, כדלקמן:

- א. בחירה בשיעור המס שנקבע בטבלה שלהלן, שיחול על הון הנאמנות, כמשמעותו בסעיף 1.4 להלן, ללא אפשרות לקבלת זיכוי ממסי חוץ.
- ב. ניתן לבחור, ביחס לנכסים המצויים בידי הנאמנות נכון ל-31.12.2005, כולם או חלקם (להלן: "**נכסים מחוץ להסדר**") כי רווח ההון במכירה בעתיד יחוייב במס מלא בישראל ומנגד יינתן זיכוי ממס זר בהתאם להוראות הפקודה, בשינויים המחוייבים.

במקרה בו הנאמנות מוסתה במדינת חוץ כתושבת אותה מדינה ואותה נאמנות נחשבת לתושבת אותה מדינה גם לפי אמנת המס בינה לבין מדינת ישראל, תיבחן זכות המיסוי בישראל, לרבות ביחס לשינויים הנדרשים בשיעורי המס שנקבעו, באופן ספציפי ובהתאמה למקרה הנדון.

1.4 "הון הנאמנות": שיעורי המס שבטבלה שלהלן יחולו על הון הנאמנות; לענין זה, "הון הנאמנות" – שווים של נכסי הנאמנות, לרבות כסף ושווה כסף, ליום 31.12.2005, ובתוספת שוויין של חלוקות שבוצעו בין השנים 2003 עד 2005. הון הנאמנות כאמור, ייקבע ללא התייחסות לעלות הנכסים, למקור הכסף או שווה הכסף ולמרכיב הרווחיות בהכנסות שהניבו את אותו כסף או שווה כסף.

נכסי הנאמנות הכלולים בהסדר (ומהווים חלק מהון הנאמנות) יהיו רק נכסים המצויים מחוץ לישראל ובתנאי שבמכירתם לא חל סעיף 89(ב) לפקודה. לענין מזומן ושווה כסף הכלול בהון הנאמנות ונובע מהכנסות בישראל, ינטרל אותו חלק מהון הנאמנות הזכאי להסדר האמור.

כמפורט בסעיף 2 להלן, הנאמנות תגיש דוחות ומסמכים המאמתים את שוויים של הנכסים ליום 31.12.2005 ואת שוויין של החלוקות שבוצעו בשנות המס האמורות לעיל.

1.5 קביעת עלות חדשה: עלותם החדשה של נכסי הנאמנות הכלולים בהון הנאמנות, בשלו שולם מס לפי ההסדר, תהיה שווים של הנכסים ביום התחילה (אשר היוו את הבסיס לקביעת הון הנאמנות). עלות זו תחשב כעלות לצרכי הפחת הניתן לניכוי ולענין רווח ההון שיווצר בעתיד במכירת הנכס; לענין זיכויים ממסי חוץ במכירה עתידית של הנכס, הרי שאלו יינתנו (בהתאם להוראות הפקודה) רק על אותו חלק מהמס הזר המיוחס לרווח העודף שמעבר לעלות החדשה כפי שנקבעה לעיל. אותו חלק מהמס הזר המיוחס לרווח שעד לעלות החדשה, לא יהא בר זיכוי (ראה סעיף 1.3 לעיל).

לגבי נכסים מחוץ להסדר – כאמור בסעיף 1.3 לעיל, ביום מכירת הנכס כל עליית הערך תהא חייבת במס, לפי שיעורו ביום המכירה (במקרה בו הנאמנות חייבת במס במועד המכירה), תוך מתן זיכוי ממסי חוץ לפי הוראות הפקודה. יובהר, כי שוויים של נכסים מחוץ להסדר ליום 31.12.2005 לא יהווה מחיר מקורי, לא לענין הפחת הניתן לניכוי ולא לענין הוראות חלק ה' לפקודה.

2. פרוצדורה

בקשות להסדר מיסוי נאמנויות כאמור יוגשו ליחידה למיסוי בינלאומי שבחטיבה המקצועית, עד ליום **31.12.2009** (בהודעה המקורית התאריך היה 31.10.08).

הטיפול בבקשות יעשה על ידי היחידה, בליווי המחלקה המשפטית ובתיאום עם פקיד השומה בו נפתח תיק הנאמנות (אם היה צורך בפתיחתו). הבקשות יכללו את המסמכים הבאים:

- כתב הנאמנות;
- כתב המשאלות, במידה וקיים;
- התכתבויות בין היוצר לנאמן;
- הערכת שווי של הנכסים הכלולים בהון הנאמנות;
- אישור הנאמן על סיווג הנאמנות (זהות היוצרים והנהנים), הדירות הנאמנות (אישור בדבר היותה של הנאמנות "נאמנות ראויה", כמשמעותה בסעיף 1.2 לעיל) ואישור בדבר נכונות העובדות הנוגעות להכנסות ולנכסים, לרבות שוויים ומועד הקנייתם, בהתאם לטבלה המסכמת את מסלולי ההסדר;
- דוחות כספיים של הנאמנות לשנים 2003-2005, מבוקרים או מסוקרים על יד רואה חשבון;

דוח המפרט את הון הנאמנות, כמשמעותו בסעיף 1.4 לעיל, ליום 31/12/2005 ;

דוחות ומסמכים נוספים לפי דרישת היחידה למיסוי בינלאומי.

מסלולי המיסוי בהסדר לפי סוגי הנאמנויות

הערות	% מס	נהנה	נאמן	יוצר	ת. הקניה
	<u>6%</u>	נהנה ישראלי	נאמן זר	יוצר ישראלי	1.1.03 לפני
על עליית הערך לאחר הקניה – אם שולם מס בהקניית נכס שאינו כסף.	<u>6%</u>	נהנה ישראלי	נאמן זר	יוצר ישראלי	1.1.03 אחרי
על כל עליית הערך – אם לא שולם מס בהקניית נכס שאינו כסף.	<u>10%</u>				
	<u>4%</u>	נהנה ישראלי	נאמן זר	יוצר זר	לא רלוונטי
	<u>4%</u>	נהנה זר	נאמן ישראלי	יוצר זר	לא רלוונטי
	<u>4%</u>	נהנה ישראלי	נאמן ישראלי	יוצר זר	לא רלוונטי
	<u>4%</u>	נהנה זר	נאמן זר	יוצר ישראלי	1.1.03 לפני
	<u>4%</u>	נהנה זר	נאמן ישראלי	יוצר ישראלי	1.1.03 לפני
על עליית הערך לאחר ההקניה – אם שולם מס בהקניית נכס שאינו כסף.	<u>4%</u>	נהנה זר	נאמן זר	יוצר ישראלי	1.1.03 אחרי

הערה:

במקרה שיש גם נהנה תושב חוץ או שיש גם יוצר תושב חוץ (בנוסף לנהנה או היוצר הישראלי, לפי הענין), באופן ששיעור המס לגבי כל אחד מהם שונה לפי הטבלה לעיל, ניתן לפצל את ההסדר המוצע לשני הסדרים, האחד החל על נהנה/יוצר ישראלי והאחר החל על נהנה/יוצר זר, לפי שיעור חלקם של הנהנים השונים בנאמנות או לפי יחס שווים של הנכסים שהוקנו על ידי היוצרים השונים בנאמנות, לפי הענין. במקרה של שונות בנהנים יש לצרף הצהרת נאמן בדבר שיעור הזכאות של כל נהנה בנאמנות.

”...

21.16 טבלה מסכמת של סוגי הנאמנויות (יש לשים לב בנוסף לחריגים המפורטים בגוף הפרק)

נאמנות לפי צוואה	נאמנות נהנה תושב חוץ	נאמנות יוצר תושב חוץ	נאמנות תושבי ישראל				
	<p>כללי על:</p> <p>א. לא מתקיימים התנאים ביחס לנאמנות תושבי ישראל</p> <p>ב. איננה נאמנות על פי צוואה</p>			סיווג הנאמנות בהתאם לשני מועדים:	סיווג הנאמנות		
	<p>חלופה ב</p> <p>1. היא נאמנות בלתי הדירה וגם</p> <p>2. כל הנהנים הם יחידים תושבי חוץ שזהותם ידועה וגם</p> <p>3. יוצר אחד לפחות הינו תושב ישראל וגם</p>	<p>חלופה א</p> <p>כל יוצריה הם תושבי חוץ וגם</p>	<p>חלופה א</p> <p>יוצר אחד לפחות ונהנה אחד לפחות הינם תושבי ישראל וגם</p>	מועד היצירה			
	<p>1. היא נאמנות בלתי הדירה וגם</p> <p>2. כל הנהנים יחידים תושבי חוץ שזהותם ידועה וגם</p> <p>3. יוצר אחד לפחות תושב ישראל וגם</p> <p>4. נקבע במסמכי הנאמנות שלא ניתן לצרף לה נהנה תושב ישראל וגם</p> <p>5. בהודעה שנקבע לכך, הוצהר שאין נהנה תושב ישראל או נהנה תושב ישראל שזכאותו מותנית בכך שיחדל להיות תושב ישראל, ולא ניתן לצרף אליה נהנה כאמור</p>	<p>1. הנאמנות הינה בלתי הדירה וגם</p> <p>2. כל הנהנים הינם תושבי חוץ, שזהותם ידועה וגם</p> <p>3. יוצר אחד לפחות תושב ישראל</p>	<p>כל יוצריה וכל הנהנים בה הם תושבי חוץ</p>	<p>כל יוצריה הם תושבי חוץ</p>	<p>יוצר אחד לפחות או נהנה אחד לפחות תושבי ישראל</p>	שנת המס	
נאמנות שנוצרה לפי הוראות צוואה וכל יוצרי הנאמנות הם מצוים שהיו במועד פטירתם תושבי ישראל			<p>חלופה ב (שירית)</p> <p>נאמנות שאינה נאמנות יוצר תושב חוץ או נאמנות נהנה תושב חוץ או נאמנות לפי צוואה</p>	<p>סיווג הנאמנות ללא תלות במועד היצירה או בשנת המס</p>			
מיוחס לנהנה (תושב חוץ) ישראל/תושב חוץ, לפי העניין	מיוחס לנהנה (תושב חוץ) יראו את הכנסת ונכסי הנאמן כמיוחסים ליחיד תושב חוץ	מיוחס ליוצר (תושב חוץ) יראו את הכנסת ונכסי הנאמן כמיוחסים ליחיד תושב חוץ	מיוחס ליוצר יראו את הכנסת הנאמן כהכנסתו של תושב ישראל ואת נכסי הנאמן כנכסיו של יחיד תושב ישראל		ייחוס הכנסות ונכסי הנאמנות		

